

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.12.7
KOM(2011) 838 galutinis

2011/0404 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II)

{SEK(2011) 1462 galutinis}
{SEK(2011) 1463 galutinis}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Šis pasiūlymas turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į visas 2014–2020 m. finansinei programai siūlomas finansines priemones, nurodytas komunikate „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“¹. Komunikatu nustatoma ES išorės veiksmų priemonių pagal 4 išlaidų kategoriją („Europos vaidmuo pasaulyje“), įskaitant Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP), biudžeto struktūra. Tuo remdamasi Komisija pateikia reglamento, kuriuo nustatoma naujos PNPP teisės aktų sistema, projektą ir alternatyvių priemonės poveikio scenarijų vertinimą.

Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena Europos valstybė, gerbianči Sutarties 2 straipsnyje nurodytas ES vertybes ir įsipareigojusi jas remti, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare.

Per pastaruosius 50 metų ES vienu metu vykdė ir integraciją, ir plėtrą – jos valstybių narių padaugėjo nuo 6 iki 27, o gyventojų skaičius padidėjo nuo mažiau nei 200 mln. iki daugiau nei 500 mln. Apžvalgoje², pateiktoje praėjus penkeriems metams po penktojo ES plėtros etapo 2004 m., padaryta išvada, kad: paskutiniai plėtros etapai užtikrino didesnę visų ES piliečių ekonominę klestėjimą, o Europos vaidmuo pasaulio ekonomikoje sustiprėjo; ES institucinės bei teisinės sistemos ir bendroji politika atliko svarbų vaidmenį užtikrinant šią sėkmę; aiškos naudos iš plėtros turėjo ES verslininkai ir piliečiai; išsiplėtusi ES yra geriau pasirengusi spręsti esamus ir būsimus uždavinius.

Pagrindinė tolesnės ES plėtros priežastis neseniai buvo priminta 2010 m. gruodžio 14 d. Tarybos išvadose: „*Plėtra padeda stiprinti taiką, demokratiją ir stabilumą Europoje, atitinka ES strateginius interesus ir padeda ES geriau pasiekti savo politikos tikslus svarbiose srityse, kurios yra itin reikšmingos ekonomikos atgaivinimui ir tvariam augimui.*“ Tarybos išvadose pakartota, kad įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ES gali vykdyti savo plėtros darbotvarkę, kartu išlaikydama didesnės ES integracijos tempą.

Šiuo metu ES derasi su 5 šalimis kandidatėmis³ ir 4 potencialiomis šalimis kandidatėmis⁴. Numatyta, kad iki 2014 m. valstybe nare taps tik Kroatija. Socialiniai ir ekonominiai rodikliai rodo, kad plėtros šalys, išskyrus Islandiją, vis dar gerokai atsilieka nuo ES vidurkio ir netgi nėra pasiekusios silpniausių valstybių narių lygio. Šis žemas socialinio ir ekonominio vystymosi lygis reiškia, jog tam, kad šios šalys priartėtų prie ES standartų ir galėtų prisiimti narystės įsipareigojimus bei atlaikyti konkurencinį bendrosios rinkos spaudimą, reikalingos didelės investicijos. Be to, šios šalys turi būti pasirengusios įveikti tokias pasaulines problemas kaip klimato kaita ir prisidėti prie ES pastangų spręsti šią sudėtingą problemą. Penki prioritetiniai pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ tikslai

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“, COM(2011) 500 galutinis, 2011 6 29.

² 2009 m. vasario 20 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos Centriniam Bankui „Penkeri išsiplėtusios ES metai. Ekonomikos laimėjimai ir iššūkiai“.

³ Kroatija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Islandija, Juodkalnija ir Turkija.

⁴ Albanija, Bosnija ir Hercegovina, Serbija ir Kosovas pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244/99.

apima ir klimato kaitos bei atsinaujinančiosios energijos tikslus. ES tiki mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos augimo modeliu, todėl jis turi būti skleidžiamas už jos ribų, taip pat vykdant plėtros procesą.

Be to, Vakarų Balkanų šalys tebėra gana jaunos valstybės, atsiradusios žlugus buvusiajai Jugoslavijai. Jose ir toliau turi būti stiprinamas politinis stabilumas bei visiškai įtvirtinti demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir gero valdymo principai, t. y. visos pagrindinės ES vertybės.

Šios šalys nepajėgios vienos palaikyti visų pastangų ir prisiimti išlaidų, susijusių su narystės ES kriterijų patenkinimu. Labiausiai trūksta galimybių pačioms finansuoti institucines reformas ir viešojo sektoriaus investicijas, būtinas siekiant stabilizuoti jų visuomenę bei ekonomiką ir nukreipti jas tvaraus vystymosi keliu.

Techninė ir finansinė pagalba plėtros šalims šiuo metu teikiama taikant Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP)⁵. Ši priemonė galios iki 2013 m. pabaigos. Būsima plėtros etapais ES turėtų ir toliau teikti techninę ir finansinę pagalbą šalims kandidatėms bei potencialioms šalims kandidatėms, kad jos galėtų ištaisyti savo sunkią padėtį ir tvariai vystytis.

Nauja pasirengimo narystei priemonė ir toliau turėtų būti *orientuota į plėtros politikos*, kuri yra vienas pagrindinių ES išorės veiksmų prioritetų, *įgyvendinimą* ir taip prisidėti prie stabilumo, saugumo ir gerovės Europoje skatinimo. Todėl taikant naują priemonę ir toliau turėtų būti siekiama bendrojo politikos tikslo – remti šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates joms rengiantis narystei ES – ir padedama laipsniškai priderinti jų institucijas bei ekonomiką prie Europos Sąjungos standartų ir politikos, atsižvelgiant į jų konkrečius poreikius ir individualias plėtros darbotvarkes. Tai darant, turėtų būti stiprinamas finansinės pagalbos ir bendros pažangos, daromos įgyvendinant pasirengimo narystei strategiją, nuoseklumas.

Be to, būsima pasirengimo narystei pagalba turi būti strategiškesnė, veiksmingesnė ir tikslingesnė, nei buvo iki šiol, kad būtų pasiekti tvaresni rezultatai gerinant šių šalių pasirengimą narystei. Nauja priemonė turi būti naudojama lanksčiau ir pritraukiant daugiau lėšų iš kitų pagalbos teikėjų ar privačiojo sektoriaus, taikant naujoviškas finansines priemones, o kartu supaprastinant ir sumažinant administracinę naštą, susijusią su finansinės pagalbos valdymu.

Derėjimas su kitomis politikos sritimis

Plėtros procesas apima ir ES pagalbą gaunančių šalių vidaus politikos sritis. Taip, be kita ko, prisidedama prie vidaus rinkos, Europos teisingumo ir laisvės erdvės, transeuropinių energetikos ir transporto tinklų plėtros, užimtumo galimybių didinimo, įgūdžių tobulinimo, švietimo ir socialinės įtraukties, skurdo mažinimo, aplinkos apsaugos ir tarpvalstybinio oro ir vandens taršos mažinimo, teisės aktų suderinimo su bendra žemės ūkio politika ir bendra žuvininkystės politika, pastangų įvairinti energijos išteklius⁶, išteklių vartojimo efektyvumo užtikrinimo, atsparumo nelaimėms bei rizikos prevencijos ir valdymo gerinimo ir labiau integruoto bei strateginio požiūrio į jūrų politiką, mokslinę kompetenciją ir skaitmeninę

⁵ 2006 m. liepos 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1085/2006.

⁶ Dėl energijos tiekimo saugumo ir tarptautinio bendradarbiavimo. „ES energetikos politika. Bendradarbiavimas su užsienio partneriais“, COM(2011) 539, 2011 9 7.

darbotvarkę formavimo. Be to, pagalbą gaunančioms šalims bus labai naudingas suderinimas su ES klimato kaitos politika ir teisės aktais, nes nuo klimato kaitos poveikio itin kenčiančiame regione bus plėtojamos mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios technologijos ir kuriamos ekologiškesnės darbo vietos.

Sudarydama su šalimis kandidatėmis ir potencialiomis šalimis kandidatėmis stabilizacijos ir asociacijos bei kitus susitarimus, ES aktyviai skatina plėtros šalis nustatyti konkurencijos sistemą. Būsima pasirengimo narystei pagalba taip pat bus skiriama gebėjimams mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje stiprinti, taip pat informacinėms ir ryšių technologijoms (IRT), o tai savo ruožtu palengvins Inovacijų sąjungos kūrimą, parems kitus strategijos „Europa 2020“ tikslus ir prisidės prie ES techninių reikalavimų ir standartų daugelyje kitų politikos sričių (pvz., visuomenės sveikatos, maisto saugos, kovos su klimato kaita veiksnių ir aplinkos, įskaitant biologinę įvairovę ir ekosistemas) laikymosi.

Padaryti Europą saugesnę yra svarbus ES darbotvarkės tikslas, kaip nurodyta Stokholmo programoje. Geresnis strateginis pasirengimo narystei finansinės pagalbos orientavimas padės plėtros šalims kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija bei užkirsti jiems kelią, stiprinti teisės saugos, sienų valdymo ir migracijos kontrolės gebėjimus.

Plėtra užtikrina didesnę ES įtaką ir sustiprina jos įtaką tarptautiniuose forumuose. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ES dabar turi priemonių naudotis savo įtaka pasaulinėje arenoje. Šio potencialo pavyzdys galėtų būti vaidmuo, kurį ES atliko priimant Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją dėl Kosovo. Penktasis plėtros etapas suteikė naują impulsą ES santykiams su jos rytiniais ir pietiniais kaimynais ir paskatino ją ieškoti būdų plėtoti Baltijos ir Juodosios jūros regionų iniciatyvas. Vakarų Balkanų šalių ir Turkijos stojimo procesas dar labiau sustiprina ES interesus ir vaidmenį Viduržemio jūros ir Juodosios jūros regionuose bei Dunojaus baseine. Tuo atveju, jei Turkijos vaidmuo jos regione bus didinamas kartu vykstant jos stojimo procesui ir koordinuojant veiklą su ES, gali sustiprėti ir Turkijos, ir ES įtaka pasaulyje, ypač Artimuosiuose Rytuose ir Pietų Kaukaze. Veikdamos drauge ES ir Turkija gali padidinti energetinį saugumą, spręsti regioninius konfliktus ir neleisti atsirasti nesutarimams dėl etninių ar religinių priežasčių, taip pat gerinti bendradarbiavimą jūrų klausimais, ypač Juodosios jūros regione. Islandija kartu su ES gali atlikti svarbų vaidmenį sprendžiant energetikos, aplinkos, klimato kaitos, jūrų ir saugumo klausimus Arktijoje.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS REZULTATAI IR POVEIKIO VERTINIMAS

Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis dėl būsimos pasirengimo narystei pagalbos

Pasiūlymas dėl naujos Pasirengimo narystei pagalbos priemonės parengtas remiantis išsamiomis konsultacijomis su suinteresuotosiomis šalimis, kurios prasidėjo 2010 m. gruodžio 6–7 d. Briuselyje Komisijos surengtoje konferencijoje „PNPP: tvarūs rezultatai ir poveikis“. Po jos 2011 m. pirmąjį pusmetį vyko įvairios konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, kuriomis prisidėta prie *ex ante* įvertinimo rengiant būsimą Pasirengimo narystei pagalbos priemonę. Šios konsultacijos apėmė:

- **internetinę apklausą;** buvo gauti 338 atsakymai iš: valstybių narių atstovų; šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių, gaunančių pagal PNPP teikiamą pagalbą, viešojo administravimo institucijų ir neviešųjų suinteresuotųjų šalių; Komisijos personalo; pagalbos teikėjų ir tarptautinių finansų įstaigų; kitų tarptautinių

organizacijų; nevyriausybinių organizacijų (NVO), mokslininkų, ekspertų ir interesų grupių;

- **tikslines grupes**, visų pirma: vieną aukšto lygio darbo grupę; keturias mišrias grupes, sudarytas iš Komisijos pareigūnų ir išorės suinteresuotųjų šalių atstovų; tris specialias PNPP pagalbos tarpvalstybinio bendradarbiavimo, regioninės plėtros, žmogiškųjų išteklių vystymosi ir kaimo plėtros srityse tikslines grupes; du susitikimus su valstybių narių atstovais techniniame komitete, kuris padeda Komisijai įgyvendinti pasirengimo narystei pagalbą, ir susitikimą su Vakarų Balkanų šalių valdžios institucijomis, per kurį buvo aptartos būsimo tarpvalstybinio bendradarbiavimo Vakarų Balkanų sienų klausimais galimybės;
- **konsultacijas** su: Komisijos pareigūnais jos būstinėje ir ES delegacijomis pagalbą gaunančiose šalyse; institucijomis, teikiančiomis techninę pagalbą arba politinę paramą pagalbą gaunančioms šalims; nacionalinių PNPP koordinatorių biurais pagalbą gaunančiose šalyse; daugiašaliais ir dvišaliais pagalbos teikėjais; tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis (Jungtinių Tautų agentūromis, Regioninio bendradarbiavimo taryba, ESBO ir kt.) ir ES lygmens NVO („Europos stabilumo iniciatyva“, Tarptautinė krizių grupė, Atviros visuomenės fondu ir kt.);
- **darbo lygio susitikimą**, kurį 2011 m. gegužės 10–11 d. Zagrebe surengė Komisija, bendradarbiaudama su ES pirmininkavusia Vengrija; preliminarūs šios konsultacijos rezultatai buvo pateikti ir aptarti su visomis PNPP suinteresuotosiomis šalimis.

Nuomonių, išaiškėjusių per konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, analizė parodė, kad pritariama:

- **tolesniam priemonės taikymui**, numatant panašų išteklių, skiriamų institucinei plėtrai bei socialiniam ir ekonominiam vystymuisi, lygį;
- **pritaikytai pagalbai**, kuria atsižvelgiama į kiekvienos šalies poreikius ir ypatumus;
- **sektorinio požiūrio stiprinimui**, kartu užtikrinant nuoseklesnį ilgalaikį planavimą, kuris sudarytų sąlygas parengti strateginę pagalbos teikėjų veiklos koordinavimo ir privačiojo sektoriaus investicijų valdymo priemonę;
- **daugiamečio planavimo**, apimančio kitos daugiametės finansinės programos laikotarpį, ir laikotarpio vidurio peržiūros **įdiegimui**, taip pat tolesniam **daugiamečio programavimo**, kartu ir pereinamojo laikotarpio pagalbos bei institucijų stiprinimo veiksmų plėtojimui **bei geresniam pagalbos gavėjų įtraukimui į programavimą**, kuriam vadovautų patikimesnės nacionalinės institucijos, atsakingos už PNPP koordinavimą;
- **atlygiui už gerus rezultatus**, atsižvelgiant į lėšų panaudojimą ir strateginių tikslų įgyvendinimą; **griežtesniam ir sistemingesniam sąlygų taikymui** šalies, sektoriaus strategijos ir projektų lygmeniu;
- **galimybių gauti įvairių rūšių pagalbą užtikrinimui** atsižvelgiant nebe į šalies kandidatės ar potencialios šalies kandidatės statusą, bet į pasirengimą ją įgyvendinti, kartu laipsniškai pereinant prie decentralizuoto pagalbos valdymo metodo;

- **pakartotiniam dabartinės komponentų sistemos**, įskaitant geresnį politikos sričių koordinavimą, **išnagrinėjimui**;
- tolesniam bendradarbiavimui su TFI ir TFI bei kitų pagalbos teikėjų lėšų **pritraukimui**;
- **trijų pakopų priežiūros ir vertinimo metodo priėmimui**, vertinant pažangą, padarytą i) siekiant narystės ES, ii) įgyvendinant nacionalines strategijas ir iii) siekiant rezultatų programų, sektorių ir priemonių lygmeniu.

Vidaus konsultacijos dėl būsimos pasirengimo narystei pagalbos

Komisijoje rengiant naująją PNPP po 2013 m. vyko plačios diskusijos keturiose tarnybose, dalyvaujančiose valdant pagalbą, t. y. Vystymosi GD, Regioninės politikos GD, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD bei Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, ir tarp jų, taip pat su ES delegacijomis arba ryšių tarnybomis Islandijoje, Vakarų Balkanų šalyse ir Turkijoje.

Viešos konsultacijos dėl visų išorės veiksmų priemonių

Būsima pasirengimo narystei pagalba taip pat buvo aptariama platesnėse 2010 m. lapkričio 26 d. – 2011 m. sausio 31 d. vykusiose viešose konsultacijose dėl būsimo ES išorės veiksmų finansavimo, kurias surengė Komisija. Konsultacijos buvo grindžiamos internetiniu klausimynu, sudarytu remiantis dokumentu „Kokios bus ES išorės veiksmų finansinės priemonės po 2013 m.?“, kurį parengė Komisija ir susijusios EIVT tarnybos. Buvo gauta 220 atsiliepimų, atspindinčių įvairias išorės veiksmų bendruomenės struktūras ir nuomones.

Tarp atsakymų, kuriuose kalbama apie paramą vystymuisi, buvo susijusių ir su pasirengimo narystei pagalba:

- Dauguma respondentų patvirtino, kad ES intervencija suteikiama **didelė papildoma nauda** pagrindinėse politikos srityse, kurios remiamos taikant išorės veiksmams skirtas finansines priemones⁷. Daugelis respondentų paminėjo papildomą ES naudą kaip pagrindinę varomąją jėgą ateityje: ES turėtų pasinaudoti savo lyginamuoju pranašumu, susijusiu su jos dalyvavimu pasaulio arenoje, savo didele patirtimi, viršvalstybiniu pobūdžiu, savo tarpininko vaidmeniu vykdant koordinavimą ir masto ekonomiją.
- Beveik visi respondentai pritarė **labiau diferencijuotam požiūriui**, kuriuo būtų atsižvelgiama į pagalbą gaunančių šalių padėtį ir kuris būtų pagrįstas tinkamais kriterijais bei veiksmingu duomenų rinkimu, nes taip būtų padidintas ES finansinių priemonių poveikis.
- Kalbant apie priemonių supaprastinimą, susijusį su pusiausvyros tarp geografinių ir teminių priemonių užtikrinimu, nuomonės dėl ES teminių programų peržiūros ir galimo jų skaičiaus sumažinimo buvo nevienodos. **Geografinio ES priemonių lankstumo didinimui** kaip būdai reaguoti į tarpregionines problemas pritarė dauguma respondentų.

⁷

T. y. taikos ir saugumo užtikrinimo, skurdo mažinimo, humanitarinės pagalbos, investavimo į stabilumą ir augimą narystei besirengiančiose ir kaimyninėse šalyse, visuotinių problemų sprendimo, ES ir tarptautinių standartų ir vertybių skatinimo, taip pat paramos augimui ir konkurencingumui užsienyje.

Plėtros GD užsakė du ekspertų tyrimus, kad būtų įvertinta intervencijos logika ir pateiktos patirties, įgytos vykdamą dabartinę PNPP programą, išvados (bendrasis PNPP vertinimas), taip pat pasirengta būsimos pasirengimo narystei pagalbos po 2013 m. *ex ante* vertinimui. Su abiejų tyrimų rezultatais galima susipažinti Plėtros GD svetainėje adresu http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/phare/evaluation/interim_en.htm.

Poveikio vertinimas

Rengdama pasiūlymą dėl naujos pasirengimo narystei priemonės Komisija atliko poveikio vertinimą ir apsvairstė šias galimybes:

1 galimybė – „jokių pakeitimų“.

2 galimybė – „iš dalies pakeisti dabartinį reglamentą“ esant šioms papildomoms galimybėms:

- **2.1 papildoma galimybė** – „susiaurinti taikymo sritį ir išlaikyti įgyvendinimo tvarką“, sutelkiant dėmesį į būtinus teisinius ir institucinius pokyčius, kurie reikalingi, kad būtų laikomasi stojimo kriterijų, nenumatant skirti daug lėšų bendram viešųjų investicijų ir socialinių ir ekonominę vystymąsi finansavimui.
- **2.2 papildoma galimybė** – „išsaugoti komponentų struktūrą ir skirti daugiau dėmesio investicijoms“, siekiant padidinti socialinę ir ekonominę pagalbos poveikį ją gaunančiose šalyse ir paspartinti jų pasirengimą valdyti struktūrinius, sanglaudos ir kaimo plėtros fondus.
- **2.3 papildoma galimybė** – „išsaugoti taikymo sritį ir pakoreguoti įgyvendinimo tvarką“, kad būtų užtikrintas stojimo kriterijų laikymasis ir parama socialiniam ir ekonominiam vystymuisi. Be to, pakoreguoti dabartinės PNPP struktūrą ir įgyvendinimo būdus.

3 galimybė – „parengti naują priemonę“. Ši galimybė išsamiai nenagrinėta.

Ekonominis įvairių galimybių poveikis buvo vertinamas atsižvelgiant į tai, ar ta galimybė: i) vilkintų plėtros procesą ar jį paspartintų ir taip padarytų teigiamą ekonominę poveikį vidaus rinkos plėtrai; ii) išsaugotų to paties lygio ES ir valstybių narių išlaidas saugumo ir rizikos mažinimo, sienų kontrolės ir kovos su neteisėta migracija priemonėms ar jas sumažintų; iii) apribotų ar pagerintų didesnės ekonominės integracijos, pvz., geriau sujungiant transeuropinius tinklus, galimybes; iv) teigiamai ar neigiamai paveiktų pagalbos teikėjų ir investuotojų pasitikėjimą pagalba gaunančiomis šalimis.

Socialinis įvairių galimybių poveikis buvo vertinamas atsižvelgiant į jų su pažanga siekiant narystės susijusius galimus padarinius skurdui ir atskirčiai plėtros šalyse ir į tai, ar jomis sudaromos sąlygos geresnei ekonominei veiklai ir politikos priemonėms, kurios galėtų padėti spręsti šiuos klausimus. Taip pat buvo apsvairstytas tikėtinas rizikos, kad dėl prisijungimo proceso vėlavimo ir jam iškilusio pavojaus pagalbą gaunančiose šalyse galėtų būti suvaržytos teisės teisingumo ir teisinės valstybės srityse, poveikis.

Galimybių **poveikis aplinkai** buvo vertinamas atsižvelgiant į tai, kad dėl ES plėtros proceso vėlavimo ar jam iškilusio pavojaus galėtų padidėti aplinkos apsaugos išlaidos, nes siekiant įgyti konkurencinį pranašumą pagalbą gaunančiose šalyse būtų taikomi žemesni aplinkos apsaugos standartai ir (arba) delsiama įgyvendinti brangias investicijas, reikalingas teisės aktų suderinimui su ES aplinkos *acquis*.

Nustatyta, kad **2.1 galimybės poveikis** tikriausiai būtų **neigiamas** visais požiūriais. **Teigiamo poveikio**, palyginti su 1 galimybe, buvo tikimasi iš **2.2 ir 2.3 galimybių**, kurias taikant numatoma gauti įvairių su atskirais aspektais susijusių rezultatų. Buvo nustatyta, kad tinkamesnių pagalbos teikimo būdų pagal **2.3** galimybę, padidinant pagalbos kryptingumą, efektyvumą, veiksmingumą, poveikį ir įtaką, bendras teigiamas poveikis gali būti svaresnis nei didesnių investicijų į socialinį ir ekonominį vystymąsi pagal 2.2 galimybę poveikis.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

Plėtros politika grindžiama Europos Sąjungos sutarties 21 straipsniu, kuriame sakoma, kad „Sąjungos veiksmai tarptautinėje arenoje grindžiami principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą, ir kurių įgyvendinimą ji skatina platesniame pasaulyje: demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinio ir nedalomumo, pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principais bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymusi“.

Finansinės pasirengimo narystei pagalbos teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 212 straipsnio 2 dalis.

Pasiūlymas dėl naujos pasirengimo narystei pagalbos priemonės atitinka subsidarumo ir proporcingumo principus pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnį.

Subsidiarumo principo požiūriu veiksmai ES lygmeniu teikia didelę papildomą naudą, susijusią su keletu veiksmų:

- ES plėtra nuosekliais etapais savo pobūdžiu yra **bendra užduotis**, kuri gali būti vykdoma tik ES lygmeniu. Tik veikdamos kartu valstybės narės gali priimti sprendimus dėl naujų šalių kandidačių prašymų dėl narystės. Pasirengimo narystei pagalba, teikiama iš ES biudžeto, yra skirta padėti šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms pasirengti būsimai narystei: PNPP yra sukurta tam, kad šalys iki stojimo pradėtų vykdyti narystės išipareigojimus (pvz., įsteigtų institucijas, kurios valdytų ES lėšas po įstojimo, ir (arba) priimtų *acquis* ir ES standartus). Jokia kita daugiašale ar dvišale priemone negali būti numatyta tokio visapusiško priemonių rinkinio ir bet koku atveju tik ES gali nustatyti, kokios pagalbos reikia norint pasirengti perimti *acquis*.
- Tik 27 valstybės narės vykdančios bendrą politiką ir strategijas ES turi pakankamai įtakos reaguoti į pasaulines problemas. Atskirų valstybių narių veiksmai gali būti riboti ir nenuoseklūs, o projektai dažnai per smulkūs, kad būtų galima pasiekti reikšmingų pokyčių šioje srityje. ES pagalba racionalizuojant valstybių narių darbą sudaromos sąlygos padidinti koordinaciją ir užtikrinti veiksmingesnę ES veiklą.
- Pastaraisiais metais ES valstybės narės sumažino savo dvišalę pagalbą šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, pripažindamos, kad koordinuoti

veiksmai ES lygmeniu yra veiksmingesni. 2009 m. maždaug pusė bendros ES finansinės pagalbos plėtros šalims buvo skiriama iš ES biudžeto. Dauguma daugiašalių pagalbos teikėjų organizacijų laipsniškai nutraukė savo paramą, o tos, kurios ją dar teikia, savo programas jau suderino su ES prioritetais. Be to, veikti kartu su ES yra pigiau. Tokiu atveju administracinės išlaidos yra mažesnės nei vidutinės pagrindinių dvišalės pagalbos teikėjų administracinės išlaidos.

- Pasirengimo narystei pagalba yra investicija į ES ateitį, kuria remiamas stabilumas bei gerovė kaimyninėse šalyse ir užtikrinamas šalių kandidačių gebėjimas veiksmingai perimti *acquis* iki stojimo, įskaitant Sąjungos struktūrinių, sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros, jūrų ir žuvininkystės fondų ir politikos priemonių valdymą. Techninė ir finansinė pagalba paspartina pasirengimo procesą ir sukuria paskatas atlikti būtiną visuomenės, teisinės sistemos ir ekonomikos pertvarkymą. Tokia pagalba padeda siekti ES vidaus politikos tikslų, suteikia galimybių ES įmonėms ir užtikrina apčiuopiamą investicijų grąžą. Be intensyvaus dalyvavimo ir glaudesnės partnerystės, kurie neatsiejami nuo pasirengimo narystei pagalbos teikimo, ES neabejotinai turėtų išleisti daugiau lėšų kovai su nelegalia migracija, ES išorės sienų apsaugai, energijos tiekimo saugumo ir jos piliečiams skirtų importuojamų maisto produktų higienos bei saugos užtikrinimui, taip pat kovai su klimato kaita ir tarša.

Laikantis proporcingumo principo, siūlomo reglamento nuostatomis neviršijama tai, kas būtina jo tikslams pasiekti.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

2011 m. birželio mėn. komunikate „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“ Europos Komisija pasiūlė naujai Pasirengimo narystei pagalbos priemonei 2014–2020 m. skirti 14 110 100 000 EUR (dabartinėmis kainomis).

Išsamus numatomas pasiūlymo finansinis poveikis nurodomas pridedamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje. Orientaciniai metiniai biudžeto išsipareigojimai* yra pateikti toliau esančioje lentelėje.

Pasirengimo narystei priemonė	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014–2020
	1 898,0	1 935,9	1 974,6	2 014,1	2 054,4	2 095,5	2 137,4	14 110,1

*Mln. EUR dabartinėmis kainomis.

Siekiant užtikrinti nuspėjamumą, aukštojo mokslo veiklos trečiosiose šalyse finansavimas pagal programą „Erasmus visiems“, atsižvelgiant į ES išorės veiksmų tikslus, bus užtikrintas 2 daugiamečiais asignavimais, skiriant juos atitinkamai tik pirmaisiais ketveriais metais ir likusiais trejais metais. Šis finansavimas bus įtrauktas į PNPP daugiamečius orientacinius strategijos dokumentus, atsižvelgiant į nustatytus atitinkamų šalių poreikius bei prioritetus. Nenumatytų svarbių aplinkybių arba svarbių politinių pokyčių atveju asignavimai gali būti patikslinti vadovaujantis ES išorės politikos prioritetais. Šių lėšų naudojimui bus taikomos

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. [...], kuriuo sukurama programa „Erasmus visiems“⁸, nuostatos.

Finansinė pagalba Kipro turkų bendruomenei ir toliau bus teikiama, iki kol bus patikslinta, kaip numatyta Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa, 11 straipsnio antroje pastraipoje. Tokiai finansinei pagalbai ir toliau bus taikomos 2006 m. vasario 27 d. Reglamento (EB) Nr. 389/2006, nustatančio finansinės paramos priemonę Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti, nuostatos. Finansinės reikmės, susijusios su parama Kipro turkų bendruomenei, bus dengiamos iš bendro paketo, skirto Pasirengimo narystei pagalbos priemonei.

5. NEPRIVALOMIEJI ASPEKTAI

Supaprastinimas

Rengiant šį naują reglamentą, kaip ir kitas programas pagal daugiametę finansinę programą (DFP), Komisijos prioritetą yra supaprastinti reglamentavimo aplinką ir palengvinti Sąjungos pagalbos teikimą ją gaunančioms šalims ir regionams, pilietinės visuomenės organizacijoms, MVĮ ir kt.

Šiuo pasiūlymu siekiama supaprastinimo pirmiausia *racionalizuojant su pagrindinėmis politikos sritimis susijusių komponentų struktūrą*. Tai leidžia supaprastinti ir priemonės teisės aktų sistemą bei būsimas įgyvendinimo taisykles, apimančias racionalizuotas nuostatas. Su komponentų struktūros racionalizavimu susijusios *nediferencijuotos galimybės gauti pagalbą* pagal kiekvieną politikos sritį reiškia, kad priemonės teisiniame pagrinde nebeturės būti atskirai nurodomos pagalbą gaunančios šalys. Dėl to nebeturės būti vykdoma varginanti procedūra, atsižvelgiant pagalbą gaunančios šalies statuso pasikeitimą, ir taip sumažės atotrūkis tarp politinių sprendimų dėl finansinės pagalbos ir įgyvendinimo vietoje. Be to, jei nauja šalis taptų potencialia šalimi kandidate, siekiančia narystės ES, būtų gerokai supaprastinti procedūriniai reikalavimai, taikomi tos šalies įtraukimui į pagalbą gaunančių šalių sąrašą.

Už pagalbos valdymą ir įgyvendinimą įvairiose politikos srityse ir toliau bus atsakingos įvairios Komisijos tarnybos. Vis dėlto koordinavimas, ryšiai ir įgyvendinimas vietoje toliau bus tobulinami paprastinant įvairius aspektus, įskaitant *atidesnę bendrą įgyvendinimo pažangos pagalbą gaunančiose šalyse priežiūrą*, ir taikant *mažiau akreditavimo* ir valdymo įgaliojimų suteikimo *procedūras*. Be to, didinant Komisijos veiksmų nuoseklumą (dėl įvairių Komisijos naudojamų ryšių kanalų ir procedūrų) taip pat turėtų gerokai sumažėti pagalbą gaunančioms šalims tenkančios koordinavimo sąnaudos ir našta.

Pasiūlyme taip pat numatoma, kad strateginiai sprendimai dėl pagalbos skyrimo priimami patvirtinant išsamius atskiros šalies ir kelių šalių strategijos dokumentus, apimančius visą naujos finansinės programos laikotarpį (2014–2020 m.) ir vieną kartą peržiūrimus laikotarpio viduryje, taip pakeičiant dabartinę trejiems metams rengiamų preliminarinių planavimo dokumentų, peržiūrimų kiekvienais metais, sistemą. Tai padės sumažinti visoms dalyvaujančioms suinteresuotosioms šalims tenkančią administracinę naštą, susijusią su kasmetine kiekvieno dokumento peržiūra ir galimais pakeitimais. Be to, administracinė našta

⁸ OL L ...

visiems sumažės ir pagalba bus greičiau teikiama daugiamečių programavimą ėmus taikyti ir pereinamojo laikotarpio bei gebėjimų stiprinimo pagalbai.

Papildomas supaprastinimas būtų pasiektas ir pereinant prie sektorinio požiūrio į pagalbos paskirstymą tiems sektoriams, jei sektoriuose yra atitinkamos sąlygos. Gerinant pagalbos veiksmingumą bei poveikį ir kartu taikant šį požiūrį galėtų sumažėti projektų ir (arba) sutarčių skaičius, taigi sumažėtų ir administracinė našta, susijusi projektų ir (arba) sutarčių valdymu. Jei leidžia aplinkybės, taikant šį sektorinį požiūrį galėtų būti naudojama ir parama iš biudžeto, taigi vėl būtų sumažinta administracinė našta, palyginti su paramos projektams atvejais.

Išsamios nuostatos dėl bendros priežiūros ir akreditavimo procedūrų bus išdėstytos atskirose įgyvendinimo taisyklėse. Šiomis taisyklėmis bus dar labiau supaprastintas šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių tarpvalstybinis bendradarbiavimas, toliau derinant programavimą ir įgyvendinimą su struktūrinių fondų naudojimo principais.

Supaprastinimas ir lanksčios naujojo reglamento įgyvendinimo procedūros suteiks galimybę greičiau priimti įgyvendinimo priemones ir teikti ES pagalbą. Be to, Finansinio reglamento, visų pirma specialiosios nuostatos dėl išorės veiksmų, persvarstymas padės sudaryti palankesnes sąlygas pilietinės visuomenės organizacijoms ir mažosioms įmonėms dalyvauti finansavimo programose, pvz., bus supaprastintos taisyklės, sumažintos dalyvavimo išlaidos ir spartinamos finansavimo skyrimo procedūros. Įgyvendindama šį reglamentą Komisija taikys supaprastintas procedūras, nustatytas naujuoju Finansiniu reglamentu.

Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas

Apskritai šiuo pasiūlymu ir būsimomis įgyvendinimo taisyklėmis numatoma įgyvendinti tokius priemones ir jos įgyvendinimo būdų pakeitimus (be jau minėto supaprastinimo):

1. Pagalbos teikimas taps nuoseklesnis, strategiškesnis ir labiau orientuotas į rezultatus:

 - nustatant **politikos sritis išsamiuose daugiamečiuose atskirų šalių (ir kelių pagalbą gaunančių šalių) strategijos dokumentuose**, kuriuose atsispindi politiniai Plėtros strategijos prioritetai ir numatytos visų reikiamų institucijų stiprinimo, *acquis* laikymosi ir investicinės priemonės kiekvienoje politikos srityje. Taikymo sritis bus pagrįsta poreikių vertinimu ir pritaikyta šalies sąlygoms;
 - stiprinant ne atskirų projektų, o **sutartų sektorinių strategijų**, kuriomis prisidedama prie politikos tikslų vykdymo, (bendrą) **finansavimą**, taip atsisakant išimtinai dotacijomis finansuojamų projektų ir didinant pagalbos, kuri finansuojama teikiant paramą sektoriaus lygmeniu, dalį (įskaitant sektorių biudžeto paramą parinktose politikos srityse, pagrįstą veiksmingomis ir tikslingomis sąlygomis). Vis dėlto pagalba *acquis* perėmimui ir toliau bus teikiama skiriant paramą projektams arba taikant kitus įgyvendinimo būdus, pvz., specialias priemones, jei nebus numatoma pagrindinėse sektorinėse strategijose;
 - pereinant prie sistemingesnio pereinamojo laikotarpio ir institucijų stiprinimo pagalbos, kuria siekiama politikos tikslų (pvz., viešojo administravimo reformos, teisingumo sistemos reformos ir t. t.), **daugiamečio programavimo**, taip pat remiant veiksmingą susijusių sektorinių strategijų įgyvendinimą ir galiausiai pasiekiant atitinkamus tikslus;

- užtikrinant, kad finansinės pagalbos skyrimas būtų labiau **priklausomas nuo geresnio valdymo ir didesnio** pagalbą gaunančių šalių **savarankiškumo**. Bus įtvirtintos lankstumo nuostatos, siekiant patenkinti naujus poreikius ir numatyti paskatas gerinti **veiklos rezultatus**.

2. ***Pagalbos teikimas taps lankstesnis ir geriau pritaikytas poreikiams tenkinti:***

- sudarant **nediferencijuotas galimybes gauti pagalbą** (kad ir koks būtų šalies kandidatės ar potencialios šalies kandidatės statusas), nors ir nevienodos apimties ar intensyvumo, atsižvelgiant į poreikius ir techninius bei administracinius gebėjimus. Nustatant sektorius ir (arba) politikos sritis, kuriems bus teikiama pagalba, visų pirma turėtų būti remiamasi pagalbą gaunančių šalių poreikiais;
- numatant taikyti **pažangesnį finansinės pagalbos valdymo vykdymo etapais metodą**, kai valdymą užtikrintų Komisija arba pagalbą gaunanti šalis, Komisijai atliekant *ex ante* kontrolę ar be jos, atsižvelgiant į pasirengimo narystei būklę ir (arba) narystės perspektyvą, sektoriaus ir (arba) politikos sritį, kuriai reikalinga pagalba, ir administracinius, techninius bei valdymo gebėjimus. Rengiantis narystei atitinkamų sektorių tikslas ir toliau turėtų būti siekis sukurti valdymo struktūras bei procedūras, panašias į tas, kurios turės veikti ir būti taikomos po įstojimo;
- **susiejant pažangą atskirais valdymo etapais su politiniais prioritetais**, nurodytais pažangos ataskaitose, derybų gairių įgyvendinimu arba laimėjimais įgyvendinant asociacijos susitarimus;
- didinant prioritetų lankstumą, kad būtų užtikrintas labiau į rezultatus orientuotas pagalbos teikimas, numatant galimybę **perkelti asignavimus tarp politikos sričių**, taip pat galimybę **perkelti lėšas iš vieno metų į kitus**, jei tai leidžiama pagal naująją Finansinį reglamentą.

3. ***Pagalbos teikimas taps efektyvesnis ir veiksmingesnis:***

- toliau nustatant ir taikant **naujoviškas finansines priemones**, kurios padėtų pritraukti daugiau privačių lėšų, taip pat įvertinant galimybę siekti sąveikos su vidaus politikos naujoviškomis finansinėmis priemonėmis, remiantis koordinuotu požiūriu ir suderintomis ES biudžeto naudojimo taikant tokias priemones taisyklėmis;
- **didinant bendradarbiavimą su kitais pagalbos teikėjais ir tarptautinėmis bei kitomis finansų įstaigomis strateginiu lygiu**, kuris būtų perėjimo prie didesnės paramos sektorių lygiu dalis, susitariant dėl politikos prioritetų ir aiškesnio darbo pasidalijimo;
- toliau **remiant regionines programas ir (arba) projektus**, kurie teikia papildomą naudą skatindami keitimąsi žiniomis ir patirtimi, politikos priemonių derinimą, sutarimą dėl bendrų prioritetų ir tarpusavio pasitikėjimo stiprinimą. Regioninėmis programomis taip pat gali būti padidintas politikos veiksmingumas, pvz., sprendžiant transporto, energetikos, aplinkos, klimato kaitos, statistikos, kovos su organizuotu nusikalstamumu ir migracijos klausimus;
- **racionalizuojant su pagalba poriniams projektams susijusias viešųjų pirkimų taisykles** ir diegiant mechanizmus, kuriais būtų užtikrintas įdarbinamų ekspertų

tinkamumas, taip pat numatant galimybę pasinaudoti specialios priemonės lėšomis siekiant patenkinti poreikius, jei jų atsiranda.

Deleguotieji aktai

Atsižvelgiant į tai, kad diskreciniai politiniai sprendimai dėl šalių kandidačių statuso turėtų būti priimami kitu lygmeniu, siūlomo reglamento priede pateikto pagalbą gaunančių šalių sąrašo pakeitimai, kurie atspindėtų tokius sprendimus, turėtų būti daromi priimant deleguotuosius aktus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį, nes tokie pakeitimai neturės įtakos esminėms reglamento nuostatoms.

Taip pat siūloma suteikti Komisijai deleguotuosius įgaliojimus priimti išsamias taisykles, kuriomis būtų nustatytos vienodos pasiūlyto reglamento įgyvendinimo sąlygos, visų pirma susijusias su valdymo struktūromis ir procedūromis. Tokios taisyklės yra reikalingos siekiant papildyti bendras Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo taisykles ir procedūras, nustatytas Bendru įgyvendinimo reglamentu. Tokiose taisyklėse turėtų būti atsižvelgiama į patirtį, įgytą vykdant ankstesnes pasirengimo narystei pagalbos valdymo ir įgyvendinimo programas, ir į pagalbą gaunančių šalių padėties raidą.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 212 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

perdavus įstatymo galią turinčio teisės akto projektą nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“³ Komisija nustato biudžeto struktūrą, skirtą Sąjungos išorės veiksmų priemonėms, įskaitant Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP);
- (2) 2006 m. liepos 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1085/2006, nustatančio Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA)⁴, galiojimas baigiasi 2013 m. gruodžio 31 d., o siekiant padidinti Sąjungos išorės veiksmų veiksmingumą išorės pagalbos planavimo ir teikimo sistema turėtų būti išlaikyta ir 2014–2020 m. laikotarpiu. Sąjungos plėtros politika turėtų ir toliau būti remiama pagal konkrečią finansinę priemonę. Taigi Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP) turėtų būti atnaujinta;
- (3) Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena Europos valstybė, remianti nurodytas vertybes, t. y. pagarbą žmogaus orumui, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare;

¹ OL C, p. .

² OL C, p. .

³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Strategijos „Europa 2020“ biudžetas“, COM(2011) 500 galutinis, 2011 6 29.

⁴ OL L 210, 2006 7 31, p. 82.

- (4) Europos valstybė, pateikusi paraišką dėl narystės Sąjungoje, gali tapti nare tik tada, kai patvirtinama, jog ji atitinka narystės kriterijus, dėl kurių susitarta 1993 m. birželio mėn. Kopenhagos Europos Vadovų Taryboje, ir jeigu dėl jos narystės nėra pernelyg viršijamas Sąjungos pajėgumas integruoti naują narę. Šie kriterijai yra susiję su institucijų, užtikrinančių demokratiją, teisinės valstybės principų laikymąsi, pagarbą žmogaus teisėms ir mažumoms bei jų apsaugą, stabilumu, taip pat ekonomikos vystymusi, kuris turi būti pakankamas, kad būtų galima atlaikyti konkurencinį spaudimą vidaus rinkoje, ir gebėjimu ne tik naudotis teisėmis, bet ir prisiimti pagal Sutartis numatytus įsipareigojimus;
- (5) stojimo procesas yra pagrįstas objektyviais kriterijais ir vienodo požiūrio į visas šalis kandidatės principo taikymu. Pažanga rengiantis narystei ES priklauso nuo šalies kandidatės gebėjimo įgyvendinti būtinas reformas, kuriomis siekiama suderinti jos politinių, institucinių, teisinių, administracinių ir ekonominių sistemų veiklą su Sąjungoje taikomomis taisyklėmis, standartais, politika ir praktika;
- (6) Europos Vadovų Taryba suteikė šalies kandidatės statusą Islandijai, Juodkalnijai, buvusajai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai ir Turkijai. Ji patvirtino Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Serbijos, taip pat Kosovo⁵, t. y. šalių, kurios laikomos potencialiomis šalimis kandidatėmis, europinę perspektyvą;
- (7) finansinė pagalba pagal šį reglamentą turėtų būti skiriama šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms (toliau – pagalbą gaunančios šalys), išvardytoms šio reglamento priede, kad ir koks būtų jų statusas;
- (8) pagalba pagal šį reglamentą turėtų būti teikiama laikantis kiekvienai pagalbą gaunančiai šaliai Sąjungos apibrėžto plėtros politikos pagrindo, nustatyto stabilizacijos ir asociacijos susitarimuose ir pagal Europos arba stojimo partnerystę, atsižvelgiant į metinio Komisijos plėtros dokumentų paketo pažangos ataskaitas ir plėtros strategiją. Pagalba daugiausia turėtų būti teikiama nedideliame skaičiui politikos sričių, kuriose ji padėtų pagalbą gaunančiose šalyse stiprinti demokratines institucijas ir teisinę valstybę, atlikti teismų sistemos ir viešojo administravimo reformas, užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms ir skatinti lyčių lygybę bei nediskriminavimą. Pagalba taip pat turėtų sustiprinti jų ekonominę ir socialinę vystymąsi, grindžiamą pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo darbotvarke, suderinta su strategija „Europa 2020“, ir užtikrinti laipsnišką teisės aktų derinimą su Kopenhagos kriterijais. Turėtų būti stiprinamas finansinės pagalbos ir bendros pažangos, daromos įgyvendinant pasirengimo narystei strategiją, nuoseklumas;
- (9) šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės turi būti geriau pasirengusios spręsti pasaulines problemas, pvz., tvaraus vystymosi ir klimato kaitos, ir suderinti savo veiksmus su Sąjungos pastangomis spręsti šias problemas. Sąjungos pagalba pagal šį reglamentą taip pat turėtų padėti įgyvendinti tikslą bent 20 proc. padidinti su klimato kaita susijusių Sąjungos biudžeto išlaidų dalį;
- (10) Komisija ir valstybės narės turėtų užtikrinti savo teikiamos pagalbos atitiktį, nuoseklumą ir derinimą, visų pirma rengdamos reguliarias konsultacijas ir dažnai keisdamosi informacija įvairiais pagalbos teikimo ciklo etapais;

⁵ Pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244/1999.

- (11) siekiant užtikrinti stojimo proceso bei finansinės ir techninės pagalbos, teikiamos pagal šį reglamentą, darną ir pasiekti stojimo darbotvarkės tikslus, Komisija turėtų parengti bendrą strateginę programą dėl Pasirengimo narystei pagalbos priemonės taikymo. Šioje programoje, *inter alia*, turėtų būti pateiktas pagrindinių veiksmų, kurie gali būti remiami pagal šį reglamentą, sąrašas, taip pat apibrėžti lėšų paskirstymo kriterijai. Bendra strateginė programa turėtų būti atskiros šalies ir kelių šalių strategijos dokumentų orientacinis pagrindas;
- (12) pagalbos tikslai turėtų būti apibrėžti preliminariniuose atskiros šalies ir kelių šalių strategijos dokumentuose, kuriuos Komisija, bendradarbiaudama su pagalbą gaunančiomis šalimis, atsižvelgdama į konkrečius jų poreikius ir plėtros darbotvarkę, parengia visam Sąjungos daugiamečių finansinės programos laikotarpiui. Strategijos dokumentuose turėtų būti apibrėžtos politikos sritys, kuriose reiktų teikti pagalbą, ir, nepažeidžiant biudžeto valdymo institucijos prerogatyvų, preliminariai nustatytas orientacinis pagalbos paskirstymas kiekvienai politikos sričiai per metus, įskaitant kovos su klimato kaita susijusių išlaidų sąmatą. Turėtų būti užtikrintas pakankamas lankstumas siekiant tenkinti naujus poreikius ir suteikti paskatas gerinti veiklą. Turėtų būti užtikrinta, kad strategijos dokumentai būtų nuoseklūs ir atitiktų pagalbą gaunančių šalių pastangas, atsispindinčias jų nacionaliniuose biudžetuose, be to, juose turėtų būti atsižvelgta į kitų pagalbos teikėjų teikiamą paramą. Siekiant atsižvelgti į vidaus ir išorės pokyčius, daugiamečiai preliminarūs strategijos dokumentai prireikus turėtų būti persvarstomi;
- (13) Sąjungai naudinga remti pagalbą gaunančių šalių pastangas pertvarkyti jų sistemas taip, kad jos būtų suderintos su atitinkamomis Sąjungos sistemomis. Kadangi valstybės narės negali deramai pasiekti šio reglamento tikslų ir kadangi dėl siūlomo veiksmų masto tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, Sąjunga gali priimti priemones laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama tai, kas būtina šiam tikslui pasiekti;
- (14) siekiant, kad šiame reglamente galėtų nedelsiant atsispindėti Tarybos politinių sprendimų rezultatai, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl šio reglamento priede pateikto pagalbą gaunančių šalių sąrašo atnaujinimo;
- (15) ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. .../...⁶ (toliau – Bendras įgyvendinimo reglamentas) nustatytos bendros Sąjungos išorės veiksmų priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros, tačiau Komisijai taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti išsamesnes taisykles, nustatančias vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, ypač susijusias su valdymo struktūromis ir procedūromis. Tokiose taisyklėse turėtų būti atsižvelgiama į patirtį, įgytą vykdant ankstesnes pasirengimo narystei pagalbos valdymo ir įgyvendinimo programas, ir į pagalbą gaunančių šalių padėties raidą;
- (16) kalbant apie šiuos deleguotuosius aktus, ypač svarbu, kad Komisija parengiamųjų darbų metu rengtų atitinkamas konsultacijas, taip pat ir su ekspertais. Atlikdama su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą ir rengdama jų tekstus, Komisija

⁶ OL L

turėtų toliau užtikrinti, kad atitinkami dokumentai būtų vienu metu, laiku ir tinkamai perduodami Europos Parlamentui ir Tarybai;

- (17) teikiant pagalbą turėtų ir toliau būti naudojamosi struktūromis ir priemonėmis, kurių nauda buvo patvirtinta pasirengimo stojimui proceso metu. Perėjimas nuo Komisijos vykdomo tiesioginio pasirengimo narystei pagalbos valdymo prie decentralizuoto valdymo, kurį vykdytų pagalbą gaunančios šalys, turėtų būti laipsniškas ir atitikti kiekvienos pagalbą gaunančios šalies gebėjimus;
- (18) PNPP bendros strateginės programos ir strategijos dokumentų įgyvendinimo įgaliojimais turi būti naudojamosi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai⁷. Atsižvelgiant į šių įgyvendinimo aktų pobūdį, ypač į tai, kad jais nustatomos politikos gairės, ar jų finansinį poveikį, juos priimant iš esmės turėtų būti taikoma nagrinėjimo procedūra, išskyrus techninių įgyvendinimo priemonių, susijusių su nedideliu finansiniu poveikiu, atvejus;
- (19) pagal šį reglamentą įsteigti komitetai taip pat turėtų būti atsakingi už aktus, susijusius su ankstesnės Pasirengimo narystei pagalbos priemonės įgyvendinimu, ir už finansinės pagalbos Kipro turkų bendruomenei teikimą;
- (20) tuo atveju, jei pagalbą gaunanti šalis pažeidžia principus, kuriais grindžiama Sąjunga, arba nesilaiko įsipareigojimų, įtrauktų į atitinkamus susitarimus, sudarytus su Sąjunga, arba daro nepakankamą pažangą vykdydama stojimo kriterijus, Taryba Komisijos pasiūlymu turėtų turėti galimybę imtis atitinkamų priemonių padėčiai ištaisyti;
- (21) atsižvelgiant į pagal šį reglamentą teikiamos pagalbos tikslus ir taikymo sritį, prieš ją priimant turėtų būti konsultuojamasi su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir Regionų komitetu,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Bendrasis tikslas

Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP) skirta padėti šio reglamento priede išvardytoms šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms (toliau – pagalbą gaunančios šalys) įgyvendinti būtinas politines, institucines, teises, administracines, socialines ir ekonomines reformas, kuriomis siekiama priartinti šias šalis prie Sąjungos vertybių ir laipsniškai suderinti jų sistemas su Sąjungoje taikomomis taisyklėmis, standartais, politika ir praktika.

⁷ OL L 55, 2011 2 28, p. 13.

2 straipsnis

Konkretūs tikslai

1. Pagal šį reglamentą teikiama pagalba siekiama šių konkrečių tikslų, atsižvelgiant į kiekvienos pagalbą gaunančios šalies poreikius ir jų plėtros darbotvarkę:
 - (a) Teikti paramą politinėms reformoms, *inter alia*:
 - i) stiprinti demokratines institucijas ir teisinę valstybę, įskaitant jos įtvirtinimą;
 - ii) skatinti ir ginti žmogaus teises ir pagrindines laisves, užtikrinti didesnę pagarbą mažumų teisėms, propaguoti lyčių lygybę, nediskriminavimą, spaudos laisvę ir skatinti gerus kaimyninius santykius;
 - iii) kovoti su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu;
 - iv) vykdyti viešojo administravimo reformas ir užtikrinti gerą valdymą;
 - v) pilietinės visuomenės ir socialinio dialogo plėtrai;
 - vi) susitaikymo, taikos kūrimo ir pasitikėjimo stiprinimo priemonėms.
 - (b) Teikti paramą ekonominiam, socialiniam ir teritoriniam vystymuisi siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, *inter alia*:
 - i) įgyvendinant Sąjungos standartus ekonomikos ir ekonomikos valdymo srityje;
 - ii) vykdam ekonomines reformas, reikalingas konkurenciniam spaudimui ir rinkos jėgų veikimui Sąjungoje atlaikyti, kartu siekiant ekonominių, socialinių ir aplinkos tikslų;
 - iii) skatinant užimtumą ir vystant žmogiškąjį kapitalą;
 - iv) užtikrinant socialinę ir ekonominę įtrauktį, ypač mažumų ir pažeidžiamų grupių;
 - v) užtikrinant fizinio kapitalo plėtrą, gerinant sujungimą su Sąjungos ir regioniniais tinklais.
 - (c) Stiprinti pagalbą gaunančių šalių gebėjimus vykdyti narystės įsipareigojimus, remiant laipsnišką jų teisės aktų derinimą su *acquis communautaire*, struktūrinių, sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros fondų nuostatomis bei Sąjungos politikos kryptimis, taip pat jų priėmimą, įgyvendinimą ir vykdymą.

- (d) Užtikrinti pagalbą gaunančių šalių, valstybių narių ir tam tikrais atvejais trečiųjų šalių regioninę integraciją ir teritorinį bendradarbiavimą pagal Reglamentą (ES) Nr. [...], kuriuo nustatoma Europos kaimynystės priemonė⁸.
2. Pažanga siekiant užsibrėžtų konkrečių tikslų, išvardytų 1 dalyje, turi būti vertinama remiantis rodikliais, kurie, *inter alia*, apima:
- pažangą demokratijos, teisinės valstybės, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, teisingumo sistemos ir administracinių gebėjimų srityse;
 - ekonominių reformų pažangą; socialinės ir ekonominės plėtros strategijų pagrįstumą ir veiksmingumą; pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo priemonių, įskaitant viešojo sektoriaus investicijas, remiamas pagal PNPP, vykdymo pažangą;
 - teisyne dalį, suderintą su *acquis*; Sąjungos modelio institucinės reformos pažangą, įskaitant perėjimą prie pagal šį reglamentą teikiamos pagalbos decentralizuoto valdymo;
 - regioninio ir teritorinio bendradarbiavimo iniciatyvų svarbą ir prekybos srautų pokyčius.

Rodikliai taikomi vykdant atitinkamos veiklos priežiūrą, atliekant vertinimą ir peržiūrą.

3 straipsnis

Politikos sritys

1. Pagalba pagal šį reglamentą daugiausia skiriama šioms politikos sritims:
- (a) pereinamojo laikotarpio procesui siekiant narystės Sąjungoje ir gebėjimų stiprinimui;
 - (b) regionų vystymuisi;
 - (c) užimtumo, socialinės politikos ir žmogiškųjų išteklių plėtrai;
 - (d) žemės ūkiui ir kaimo plėtrai;
 - (e) regionų ir teritoriniam bendradarbiavimui.
2. Pagalba, teikiama 1 dalyje nurodytose politikos srityse, turi padėti pagalbą gaunančioms šalims pasiekti 1 ir 2 straipsniuose išdėstytus bendruosius ir konkrečius tikslus.
3. Pagalba, teikiama šio straipsnio 1 dalies b–d punktuose nurodytose politikos srityse, gali apimti, *inter alia*, veiksmų, numatytų pagal MMMM/MM/DD Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. XXXX/201X dėl konkrečių su Europos

⁸ OL L...

regioninės plėtros fondu ir investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą tikslu susijusių nuostatų⁹, MMMM/MM/DD Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. XXXX/201X dėl Sanglaudos fondo¹⁰, MMMM/MM/DD Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. XXXX/201X dėl Europos socialinio fondo¹¹, MMMM/MM/DD Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. XXXX/201X dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų¹² ir MMMM/MM/DD Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. XXXX/201X dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis¹³, finansavimą.

4. Pagalba, teikiama šio straipsnio 1 dalies e punkte nurodytose politikos srityse, pirmiausia gali būti finansuojami su keliomis šalimis susiję arba horizontalūs veiksmai, taip pat tarpvalstybinio, tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo veiksmai.

4 straipsnis

Atitiktis, nuoseklumas ir derinimas

1. Finansinė pagalba pagal šį reglamentą atitinka Sąjungos politiką. Ją teikiant laikomasi su pagalba gaunančiomis šalimis sudarytų susitarimų, taip pat atsižvelgiama į išipareigojimus pagal daugiašalius susitarimus, kurių šalis yra Sąjunga.
2. Komisija, valstybės narės ir Europos investicijų bankas užtikrina pagal šį reglamentą teikiamos pagalbos ir kitos Sąjungos, valstybių narių ir Europos investicijų banko teikiamos pagalbos darną.
3. Komisija ir valstybės narės užtikrina savo atitinkamų pagalbos programų koordinavimą, kad būtų padidintas pagalbos teikimo veiksmingumas ir efektyvumas ir išvengta dvigubo finansavimo, laikantis nustatytų veiklos koordinavimo išorės pagalbos srityje stiprinimo bei politikos kryptių ir procedūrų derinimo principų. Koordinavimas, apimantis reguliarias konsultacijas ir dažną keitimąsi aktualia informacija įvairiuose pagalbos teikimo proceso etapuose, ypač praktiniu lygiu, yra svarbiausias valstybių narių ir Sąjungos programavimo procesų veiksmas.
4. Siekdama padidinti pagalbos teikimo veiksmingumą ir efektyvumą ir išvengti dvigubo finansavimo, Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, imasi reikiamų veiksmų, kad būtų užtikrintas geresnis veiklos koordinavimas ir derinimas su daugiašalėmis ir regioninėmis organizacijomis bei subjektais, pvz., tarptautinėmis finansų įstaigomis, Jungtinių Tautų agentūromis, fondais bei programomis ir Sąjungai nepriklausančiais pagalbos teikėjais.

⁹ OL L

¹⁰ OL L

¹¹ OL L

¹² OL L

¹³ OL L

5. Rengdama, įgyvendindama ir kontroliuodama pagalbą pagal šį reglamentą, Komisija iš esmės palaiko partnerystės ryšius su pagalbą gaunančiomis šalimis. Prireikus šioje partnerystėje dalyvauja kompetentingos nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijos, ekonominiai ir socialiniai partneriai, pilietinės visuomenės atstovai ir nevalstybiniai veikėjai.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

STRATEGINIS PLANAVIMAS

5 straipsnis

PNPP bendra strateginė programa

1. Komisija nustato Pasirengimo narystei pagalbos priemonei skirtą bendrą strateginę programą. PNPP bendroje strateginėje programoje remiantis plėtros politikos politiniais prioritetais numatomi pagrindiniai veiksmai, kuriems įgyvendinti galima gauti pagalbą pagal šį reglamentą.
2. PNPP bendroje strateginėje programoje, *inter alia*, numatoma:
 - (a) kriterijai, kurie turi būti taikomi paskirstant lėšas pagalbą gaunančioms šalims, taip pat kelių šalių ir teritorinio bendradarbiavimo veiksams;
 - (b) veiksmai, kurie gali būti finansuojami pagal PNPP;
 - (c) bendrosios PNPP valdymo ir įgyvendinimo gairės.
3. Komisija tvirtina PNPP bendrą strateginę programą ir jos pakeitimus pagal Bendro įgyvendinimo reglamento 15 straipsnio 3 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą.

6 straipsnis

Strategijos dokumentai

1. Pagalba pagal šį reglamentą teikiama remiantis atskiros šalies arba kelių šalių orientaciniais strategijos dokumentais (toliau – strategijos dokumentai), kuriuos Komisija, bendradarbiaudama su pagalbą gaunančiomis šalimis arba kitomis susijusiomis šalimis, parengia visam Sąjungos daugiametės finansinės programos laikotarpiui.
2. Strategijos dokumentuose apibrėžiamas atitinkamas 3 straipsnyje nurodytų politikos sričių, kurioms finansinė pagalba pagal šį reglamentą bus skiriama tam, kad būtų patenkinti poreikiai ir prioritetai, derinys, atitinkamai atsižvelgiant į 2 straipsnyje nurodytus tikslus, 5 straipsnyje nurodytą PNPP bendrą strateginę programą ir nacionalines strategijas.
3. Strategijos dokumentai apima orientacinio lėšų paskirstymo kiekvienai Sąjungos politikos sričiai per metus duomenis, parengtus remiantis 5 straipsnyje nurodytoje PNPP bendroje strateginėje programoje apibrėžtais kriterijais. Numatant orientacinį

lėšų paskirstymą tinkamai atsižvelgiama į pagalbą gaunančių šalių poreikius, gebėjimą panaudoti lėšas ir administracinius gebėjimus. Juo taip pat suteikiama galimybė patenkinti kylančius poreikius ir numatomos paskatos gerinti pagalbą gaunančių šalių veiklą įgyvendinant daugiametėse orientacinėse programose nustatytus tikslus.

4. Strategijos dokumentai peržiūrimi laikotarpio viduryje ir prireikus patikslinami. Komisijos iniciatyva jie gali būti peržiūrėti bet kuriuo metu.
5. Komisija priima strategijos dokumentus ir jų pakeitimus pagal Bendro įgyvendinimo reglamento 15 straipsnio 3 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

ĮGYVENDINIMAS

7 straipsnis

Bendroji struktūra

Sąjungos pagalba pagal šį reglamentą įgyvendinama taikant Bendro įgyvendinimo reglamento 2 ir 3 straipsniuose nurodytas programas bei priemones ir laikantis konkrečių taisyklių, kuriomis nustatomos vienodos šio reglamento nuostatų, ypač dėl valdymo struktūrų ir procedūrų, įgyvendinimo sąlygos, kurias Komisija priima pagal šio reglamento 10 ir 11 straipsnius. Pagalba paprastai įgyvendinama pagal metines arba daugiametes atskiros šalies arba kelių šalių programas, kurios sudaromos pagal 6 straipsnyje nurodytus strategijos dokumentus ir kurias atitinkamai parengia pagalbą gaunančios šalys ir (arba) Komisija.

8 straipsnis

Bendrieji ir papildomi susitarimai

1. Komisija ir pagalbą gaunančios šalys sudaro bendruosius susitarimus dėl pagalbos įgyvendinimo.
2. Komisija ir pagalbą gaunančios šalys arba, jeigu reikia, tos šalies įgyvendinimo institucijos sudaro papildomus susitarimus dėl pagalbos įgyvendinimo.

9 straipsnis

Nuostatos, susijusios su keliomis priemonėmis

1. Tinkamai pagrįstais atvejais ir siekdama užtikrinti Sąjungos finansavimo nuoseklumą bei veiksmingumą arba skatinti regionų bendradarbiavimą, Komisija gali nuspręsti, kad kitos trečiosios šalys, teritorijos ir regionai, kurie priešingu atveju negalėtų gauti finansavimo pagal 1 straipsnį, gali pasinaudoti 7 straipsnyje nurodytomis programomis ir priemonėmis, jeigu ta programa arba priemonė yra pasaulinio, regioninio ar tarpvalstybinio pobūdžio.

2. Europos regioninės plėtros fondas prisideda prie pagalbą gaunančių šalių ir valstybių narių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skirtų programų arba priemonių, numatytų pagal šį reglamentą, finansavimo. Europos regioninės plėtros fondo įnašo suma yra nustatoma pagal ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. ... dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų 4 straipsnį. Naudojant šį įnašą taikomos šio reglamento nuostatos.
3. Tam tikrais atvejais taikant PNPP gali būti prisidedama prie tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo programų arba priemonių, kurios yra numatytos ir įgyvendinamos pagal Reglamentą (ES) Nr. ... [*dėl konkrečių Europos regioninės plėtros fondo paramos Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslui nuostatų*] ir kuriose dalyvauja PNPP pagalbą gaunančios šalys, finansavimo.
4. Tam tikrais atvejais taikant PNPP gali būti prisidedama prie tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų arba priemonių, kurios yra numatytos ir įgyvendinamos pagal ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. ..., kuriuo nustatoma Europos kaimynystės priemonė, ir kuriose dalyvauja PNPP pagalbą gaunančios šalys, finansavimo.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

10 straipsnis

Įgaliojimų perdavimas Komisijai

Komisijai pagal 11 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, skirtus šio reglamento priedui iš dalies pakeisti ir Bendram įgyvendinimo reglamentui papildyti konkrečiomis taisyklėmis, nustatančiomis vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas.

11 straipsnis

Naudojimasis Komisijai suteiktais įgaliojimais

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šio reglamento galiojimo laikotarpiui.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kuriuo metu panaikinti įgaliojimus priimti deleguotuosius aktus. Sprendimu dėl įgaliojimų panaikinimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis neturi poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų teisėtumui.
4. Priėmusi deleguotąjį aktą, Komisija apie jį vienu metu praneša ir Europos Parlamentui, ir Tarybai.

5. Deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui tiek Europos Parlamentas, tiek Taryba praneša Komisijai, kad neprieštaraus. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

12 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda PNPP komitetas. Tai komitetas, apibrėžtas Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Įgyvendinant programas, kurios skirtos 3 straipsnio b ir c punktuose nurodytoms politikos sritims ir kurias netiesiogiai įgyvendina pagalbą gaunančios šalys, Komisijai padeda fondų koordinavimo komitetas, nurodytas ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. [...], kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006¹⁴, 143 straipsnyje. Įgyvendinant programas, kurios skirtos 3 straipsnio d punkte nurodytoms politikos sritims ir kurias netiesiogiai įgyvendina pagalbą gaunančios šalys, Komisijai padeda Kaimo plėtros komitetas, nurodytas ... Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. [...] dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis¹⁵, 91 straipsnyje. Tokiais atvejais PNPP komitetas nedelsiant informuojamas apie kito (-ų) komiteto (-ų) nuomonę.
3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų komitetų kompetencijai priklauso teisės aktų ir įsipareigojimų pagal 2006 m. liepos 17 d. Reglamentą (EB) Nr. 1085/2006, nustatantį Pasirengimo narystei pagalbos priemonę¹⁶, įgyvendinimas. Be to, PNPP komitetui taip pat suteikta kompetencija įgyvendinti 2006 m. vasario 27 d. Reglamento (EB) Nr. 389/2006, nustatančio finansinės paramos priemonę Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti ir iš dalies keičiančio 2000 m. gruodžio 5 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2667/2000 dėl Europos rekonstrukcijos agentūros, 3 straipsnio nuostatas¹⁷.

13 straipsnis

Sąjungos pagalbos sustabdymas

Nepažeidžiant nuostatų dėl pagalbos sustabdymo, apibrėžtų partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimuose su šalimis partnerėmis ir regionais partneriais, tais atvejais, kai pagalbą

¹⁴ OL L...

¹⁵ OL L...

¹⁶ OL L 210, 2006 7 31, p. 82–93.

¹⁷ OJ L 65, 2006 3 7, p. 5.

gaunanti šalis negerbia demokratijos principų, teisinės valstybės, žmogaus teisių, mažumų teisių ir pagrindinių laisvių arba išipareigojimų, įrašytų į atitinkamus su Sąjunga sudarytus susitarimus, arba jei pažanga siekiant patenkinti stojimo kriterijus yra nepakankama, Sąjunga, išskyrus ypatingos skubos atvejus, ragina pagalbą gaunančią šalį surengti konsultacijas, siekiant rasti abiem šalims priimtina sprendimą. Tais atvejais, kai konsultacijose su pagalbą gaunančia šalimi nėra galimybės rasti abiem šalims priimtino sprendimo arba jei konsultacijų atsisakoma, arba ypatingos skubos atvejais, Taryba gali imtis atitinkamų Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 215 straipsnio 1 dalyje numatytų priemonių, t. y. visiškai arba iš dalies sustabdyti Sąjungos pagalbą. Europos Parlamentas turi būti visapusiškai ir nedelsiant informuojamas apie visus šiuo atžvilgiu priimtus sprendimus.

14 straipsnis

Orientacinė finansavimo suma

1. Orientacinė finansavimo suma šiam reglamentui įgyvendinti 2014–2020 m. yra 14 110 100 000 EUR (dabartinėmis kainomis). Iki 3 proc. orientacinės finansavimo sumos skiriama pagalbą gaunančių šalių ir ES valstybių narių tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms.
2. Metinius asignavimus tvirtina biudžeto valdymo institucija, neviršydamą Sąjungos daugiametėje finansinėje programoje nustatytų ribų.
3. Kaip nurodyta Reglamento „Erasmus visiems“ 13 straipsnio 2 dalyje, siekiant skatinti tarptautinį aukštojo mokslo matmenį, preliminarai 1 812 100 000 EUR suma pagal įvairias išorės veiksmų priemones (Vystomojo bendradarbiavimo priemonę, Europos kaimynystės priemonę, Pasirengimo narystei pagalbos priemonę, Europos partnerystės priemonę, Pasirengimo narystei pagalbos priemonę, Partnerystės priemonę ir Europos plėtros fondą), bus skirta veiklai, susijusiai su judumu mokymosi tikslais iš ES nepriklausančių šalių ar į jas, ir bendradarbiavimui bei dialogui politikos klausimais su tų šalių valdžios institucijomis ir organizacijomis. Šių lėšų naudojimui bus taikomos Reglamento „Erasmus visiems“ nuostatos.

Lėšos bus skiriamos du kartus: pirmiesiems ketveriems metams ir likusiems trejiems metams. Šios lėšos atsispindės daugiametčiame preliminariniame minėtų priemonių biudžete, atsižvelgiant į atitinkamų šalių reikmes ir prioritetus. Iš esmės ir neplanuotai pasikeitus aplinkybėms ar atsiradus didelių politinių pokyčių, sumą bus galima keisti, atsižvelgiant į ES išorės politikos prioritetus.

15 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas taikomas nuo 2014 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

PRIEDAS

- Albanija
- Bosnija ir Hercegovina
- Islandija
- Kosovas*
- Juodkalnija
- Serbija
- Turkija
- buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

* Pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244/1999.

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

- 1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas
- 1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje
- 1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis
- 1.4. Tikslas (-ai)
- 1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas
- 1.6. Trukmė ir finansinis poveikis
- 1.7. Numatomas (-i) valdymo metodas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

- 2.1. Priežiūros ir atskaitomybės taisyklės
- 2.2. Valdymo ir kontrolės sistema
- 2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

- 3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė(s)
- 3.2. Numatomas poveikis išlaidoms
 - 3.2.1. *Numatomo poveikio išlaidoms suvestinė*
 - 3.2.2. *Numatomas poveikis veiklos asignavimams*
 - 3.2.3. *Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams*
 - 3.2.4. *Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa*
 - 3.2.5. *Trečiųjų šalių finansinis įnašas*
- 3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP)

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje²⁶

Plėtra

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

☒ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone**

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) parengiamuosius veiksmus²⁷**

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **esamos priemonės galiojimo pratęsimu**

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **priemone, perorientuota į naują priemonę**

1.4. Tikslai

1.4.1. Komisijos daugiametis (-iai) strateginis (-iai) tikslas (-ai), kurio (-ių) siekiama šiuo pasiūlymu (šia iniciatyva)

Bendrasis plėtros politikos tikslas yra įgyvendinti Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį, kuriame siūloma Europos perspektyva visoms Europos šalims, gerbiančioms pagrindines ES vertybes ir pasiryžusioms jas remti.

Plėtros politika skatinamas stabilumas, saugumas ir klestėjimas Europoje bei stiprinama ES įtaka tarptautinėje arenoje.

Plėtros politika padeda Europoje stiprinti demokratinius procesus ir teisinę valstybę. Ji didina ekonomines galimybes ir stiprina ES įtaką sprendžiant pasaulines problemas, pvz., kovos su klimato kaita, konkurencingumo ir finansų rinkų reguliavimo bei priežiūros, taip pat padeda sutelkti bendras pastangas siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų. Stojimo procesas yra didelė paskata vykdyti politines ir ekonomines reformas.

Glaudesnė integracija vykdamas plėtros procesą taip pat padės ES siekti jos tikslų daugelyje sričių, turinčių didelę reikšmę socialinei ir ekonominei reformai siekiant pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, įskaitant energetikos, transporto, aplinkos apsaugos, atsparumo gaivalinėms nelaimėms sritis ir

²⁶ VGV – veikla grindžiamas valdymas, VGB – veikla grindžiamas biudžeto sudarymas.

²⁷ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 49 straipsnio 6 dalies a arba b punkte.

pastangas spręsti klimato kaitos problemas. Naujos paraiškos dėl narystės parodo ES patrauklumą ir jos vaidmenį skatinant stabilumą, saugumą ir gerovę.

ES plėtros politika suteikia galimybę atidžiai valdyti procesą, kurio metu šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės artėja prie narystės ES ir tai priklauso nuo jų politinių ir ekonominių reformų vykdymo tempo, taip pat jų gebėjimo prisiimti narystės įsipareigojimus pagal Kopenhagos kriterijus. Labai svarbus tebėra Vakarų Balkanų šalių regionų bendradarbiavimas, kuris yra pagrindinė stabilizacijos ir asociacijos proceso sudedamoji dalis.

Tarybai nusprendus pradėti stojimo derybas su šalimi kandidate, šalies kandidatės padaryta pažanga siekiant atitikti Europos standartus matoma atidarytuose ir uždarytuose *acquis* skyriuose.

Per pastaruosius penkerius metus išsiplėtusi ES parodė savo gebėjimą bendradarbiauti sprendžiant svarbias jai iškilusias problemas. Per šį laikotarpį plėtros šalių pažanga vykdančios reformas leido joms nuosekliai žengti iš vieno rengimosi narystei proceso etapo į kitą.

ES plėtros procesas vyksta tempu, kurį daugiausia lemia narystės siekiančių šalių gebėjimai prisiimti narystės įsipareigojimus. Tam reikalingos ilgalaikės reformos, taip pat pasitikėjimą keliantis ir įtikinamas teisės aktų ir institucinių struktūrų pritaikymas. Atitinkamoms šalims įvykdžius nustatytus standartus, ypač susijusius su demokratija, teisinės valstybės principu bei pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis, ES yra pasiryžusi bendradarbiauti su jomis, kad būtų pereita į kitus šio proceso etapus.

Siūloma bendrą integruotą pasirengimo narystei priemonę laikyti finansiniu Plėtros strategijos ramsčiu, apimančiu visus vidaus politikos aspektus ir teminius klausimus.

Bus siekiama užtikrinti, kad šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės būtų iki galo pasirengusios galimam stojimui į ES. Bus pabrėžiamas geras valdymas, administraciniai gebėjimai, socialinis ir ekonominis vystymasis, regionų bendradarbiavimas, *acquis* priėmimas ir įgyvendinimas, taip pat pasirengimas valdyti vidaus politiką įstojus į ES. Ši priemonė bus įgyvendinama nacionalinėmis ir (arba) daugiašalėmis programomis, suderintomis su pagalbos gavėjais, ir bus susijusi su struktūriniais fondais, Sanglaudos fondu ir Europos žemės ūkio fondu kaimo plėtrai (EŽŪFKP), įskaitant jų pertvarkymą, kad daugiausia dėmesio būtų skiriama viešųjų gėrybių tiekimui.

Be to, prireikus plėtros šalyse ir toliau bus galima taikyti su krizėmis susijusias politines ir finansines priemones (makrofinansinė parama, stabilumo priemonė).

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ir atitinkama VGV / VGB veikla

... konkretus tikslas

- (a) Remti politines reformas.
- (b) Remti ekonominį, socialinį ir teritorinį vystymąsi bei reformas siekiant tvaraus, pažangaus ir integracinio augimo.
- (c) Stiprinti pagalbą gaunančių šalių gebėjimus prisiimti narystės įsipareigojimus remiant laipsnišką teisės aktų suderinimą su *acquis communautaire* ir jo priėmimą, įgyvendinimą bei vykdymą, įskaitant pasirengimą naudotis ES struktūriniais, sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros fondais ir juos valdyti.

(d) Regioninė integracija ir teritorinis bendradarbiavimas.

Atitinkama (-os) VGV / VGB veiklos rūšis (-ys)

04.06 Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (IPA) – Žmogiškųjų išteklių vystymas

05.05 Pasirengimo narystei priemonės žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje

13.05 Su struktūrine politika susijusi pasirengimo narystei veikla

22.02 Plėtros procesas ir strategija

22.04.02 Informavimo ir ryšių programos, skirtos ES nepriklausančioms šalims

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų turėti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Nauja Pasirengimo narystei priemonė ir toliau turėtų būti *orientuota į plėtros politikos*, kuri yra vienas pagrindinių ES išorės veiksmų prioritetų, *įgyvendinimą* ir taip prisidėti prie stabilumo, saugumo ir gerovės Europoje skatinimo. Todėl taikant naują priemonę ir toliau turėtų būti siekiama bendrojo politikos tikslo – remti šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates joms rengiantis narystei ES – ir padedama laipsniškai priderinti jų institucijas bei ekonomiką prie Europos Sąjungos standartų ir politikos, atsižvelgiant į konkrečius jų poreikius ir individualias plėtros darbotvarkes.

Kalbant apie *rezultatus ir poveikį, kurie turi būti pasiekti*, naująją priemonę bus siekiama: i) sumažinti vystymosi atotrūkį ir (arba) problemas pagalbą gaunančiose šalyse, ii) spręsti ribotų galimybių įveikti jas nuosavais ištekliais ir silpną pagalbą gaunančių šalių viešųjų institucijų ir (arba) administracinių gebėjimų problemą ir iii) sumažinti skirtumus tarp šalių, užtikrinant:

i) geriau veikiančias demokratines institucijas, visų pirma siekiant užtikrinti teisinės valstybės principų laikymąsi, pagarbą žmogaus teisėms ir mažumų įtrauktį; korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo mažinimą; pertvarkytą ir modernizuotą viešąjį administravimą;

ii) ES ekonomikos ir ekonominio valdymo standartus; geresnį gebėjimą Sąjungoje konkuruoti su rinkos jėgomis; didesnę užimtumo lygį, labiau kvalifikuotus žmogiškuosius išteklius ir mažesnius socialinius skirtumus; didesnius mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumus;

iii) laipsnišką derinimą su ES *acquis*, *acquis* priėmimą ir įgyvendinimą; geresnius gebėjimus naudotis ES struktūriniais, žemės ūkio ir kaimo plėtros fondais ir juos valdyti; aktyvesnį dalyvavimą ES programose ir agentūrų veikloje;

iv) didesnę regiono ekonominę integraciją, įskaitant tarpvalstybinės energetikos ir transporto infrastruktūros stiprinimą, glaudesnius ir tvirtesnius kaimynystės santykius tarp pagalbą gaunančių šalių ir su ES.

Daroma pažanga siekiant šių konkrečių politikos tikslų taip pat bus prisidedama prie platesnių ES politikos programų, tokių kaip strategija „Europa 2020“, ES klimato kaitos ir energetikos teisės aktų paketas ir Inovacijų sąjunga, įgyvendinimo.

1.4.4. Rezultatų ir poveikio rodikliai

Nurodyti pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo stebėjimo rodiklius.

Pažanga siekiant konkrečių naujosios priemonės tikslų gali būti vertinama remiantis šiais trimis pagrindiniais makrorodikliais:

- pažanga įgyvendinant stojimo kriterijus (atidaryti ir uždaryti skyriai) arba geri rezultatai įgyvendinant asociacijos susitarimus, kuri nurodoma, be kita ko, palankiose pažangos ataskaitose, vertinama remiantis tyrimais pagrįstais rodikliais, nustatytais pripažintų tarptautinių organizacijų tokiose srityse kaip valdymo veiksmingumas, politinis stabilumas ir prievartos nebuvimas, teisinės valstybės principas;
- **socialinis ir ekonominis vystymasis**, vertinamas remiantis poveikio rodikliais, pvz., JTVP žmogaus socialinės raidos indeksu, kuris yra bendras klestėjimo, nedarbo lygio, tiesioginių užsienio investicijų įplaukų ir prekybos balanso matas;
- **regionų bendradarbiavimas ir integracija**, vertinami remiantis tyrimais pagrįstais rodikliais, atspindinčiais saugumo ir stabilumo lygio (tendencijų) suvokimą, taip pat politinį, ekonominį ir kultūrinį bendravimą.

Su šiais makrorodikliais, be kita ko, gali būti susieti tokie atitinkami tikslai ir gairės: pateikta paraiška dėl narystės ES, priimta teigiama Komisijos nuomonė dėl paraiškos arba rekomendacija suteikti šalies kandidatės statusą, rekomendacijos pradėti stojimo derybas, atidaryti ar laikinai uždaryti derybų skyriai, apskritai užbaigtos stojimo derybos, Kopenhagos kriterijų reikalavimų atitikties laipsnis, vizų režimo liberalizavimo ir readmisijos susitarimo įsigaliojimas, PNPP pagalbos valdymo įgaliojimų suteikimas, taip pat PNPP pagalbos valdymas be *ex ante* kontrolės, muitinės (prekybos) susitarimo įsigaliojimas bei prekybos kliūčių ir (arba) techninių kliūčių pašalinimas, dalyvavimas regioninėse iniciatyvose, dvišalių klausimų sprendimas, pažanga sujungiant transeuropinius tinklus.

Veiklos lygmeniu pažanga galėtų būti vertinama atsižvelgiant į tai, ar *veiklos tikslai* atitinka numatytus konkrečius būsimos pasirengimo narystei priemonės tikslus, nurodytus i – iv punktuose. Veiklos tikslai yra šie:

- (a) gerinti informuotumą apie demokratiją ir teisingumo sistemą, taip pat žmogaus teises bei nediskriminavimo principą; sumažinti neišspręstų teismo bylų ir pagrindinių teisių pažeidimų skaičių; padidinti teisėsaugos ir apskritai administracinius gebėjimus, sumažinti darbuotojų kaitą;
- (b) sukurti patikimas ir veiksmingas socialinio ir ekonominio vystymosi strategijas; didinti įgūdžių ir kvalifikacijos lygį bei stiprinti darbo rinkos paslaugas; remti viešąsias investicijas; sukurti ES struktūrinių, sanglaudos ir kaimo plėtros fondų valdymo po įstojimo struktūras, kad būtų suteikta valdymo akreditacija ir užtikrintas jo perdavimas;
- (c) tobulinti teisės aktų sistemą; suderinti teisės aktus su *acquis*, sukurti ir stiprinti institucijas bei teisėsaugos struktūras; prisijungti prie ES programų ir intensyviau jose dalyvauti;
- (d) skatinti glaudesnę bendradarbiavimą.

Veiklos tikslai turės būti pritaikyti prie kiekvienos pagalbą gaunančios šalies aplinkybių ir įtraukti į programavimo dokumentus remiantis nustatytais uždaviniais.

Ex ante vertinime taip pat pabrėžta, kad turi būti pateiktos išsamios rekomendacijos, taip pat pagalbą gaunančiose šalyse stiprinami gebėjimai sistemingai kaupti reikiamus duomenis, kurie bus reikalingi siekiant įvertinti pažangą veiklos lygmeniu. Ankstesni plėtros etapai paskatino teikti didesnę prioritetą priežiūrai ir vertinimui programų lygmeniu bei įrodymais pagrįstos naujųjų valstybių narių politikos formavimui. Perėjimas prie išteklių paskirstymo, pagrįsto veiklos rezultatais ir sąlygų įvykdymu bei poreikiais, turėtų paskatinti panašias tendencijas ir šalyse kandidatėse bei potencialiose šalyse kandidatėse.

Kalbant apie klimato aspekto integravimą, bus įdiegta stebėjimo sistema siekiant nustatyti, kokiais atvejais programomis skatinamas klimato veiksmų ar energijos vartojimo efektyvumas, kad ES galėtų aiškiai nustatyti, kiek jos išlaidų yra susijusios su tokiais klausimais. Bus nustatyti aiškūs kriterijai, taip pat priežiūros ir ataskaitų teikimo taisyklės. Su veiksmais klimato kaitos srityje susijusių išlaidų stebėjimas bus vykdomas taikant nustatytą OECD metodiką (Rio rodikliai). Laikantis platesnio Komisijos įsipareigojimo dėl integravimo, OECD DAC žymeklis gali būti taikomas ir vykdant pažangos integruojant biologinės įvairovės ir dykumėjimo aspektus stebėjimą.

Atliekant būsimą priežiūrą ir vertinimą turės būti atsižvelgta į tai, kad rezultatai ir poveikis pagalbą gaunančiose šalyse bus nevienodi dėl šių šalių skirtumų ir skirtingų poreikių bei pozicijų dėl pasirengimo narystei būdų. Kadangi priemonė ir toliau bus *taikoma kartu vykstant politinių derybų procesui* bei naudojant kitas intervencijos priemones, turinčias įtakos pasirengimui narystei, bus sudėtinga nustatyti, kokia pažanga susijusi išimtinai su priemone, išskyrus konkrečios veiklos lygmenį. Nemažai būsimos programos „*rezultatų*“ – pvz., pažanga vykdant politinius stojimo kriterijus, – bus *sunku įvertinti dėl jų pobūdžio*: tam tikru mastu priemonės tikslai gali būti pasiekti ir dėl suteikto gavėjo statuso, ir taikant ES finansinę intervenciją.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai

Pagalbos gavėjos yra Vakarų Balkanų šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės tapti ES narėmis, taip pat Islandija ir Turkija.

1999 m. EB pateikė ES ir Vakarų Balkanų santykių viziją – pereiti nuo jos ankstesnio regioninio požiūrio prie naujos priemonės, Stabilizacijos ir asociacijos proceso (SAP). SAP siekiama ne tik politinio ir ekonominio stabilumo bei regionų bendradarbiavimo; į jį laipsniškai įtraukiamos plėtros priemonės, kuriomis siekiama priartinti regiono šalis prie ES vertybių ir standartų.

2000 m. birželio mėn. Feiroje susitikusi Europos Vadovų Taryba pripažino, kad Vakarų Balkanų šalys, dalyvaujančios stabilizacijos ir asociacijos procese, yra potencialios šalys kandidatės tapti ES narėmis. Europinę šių šalių perspektyvą Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtino 2003 m. birželio mėn. Salonikuose, pritardama „Salonikų darbotvarkei Vakarų Balkanų valstybėms“. Ši darbotvarkė tebėra svarbiausias ES politikos, susijusios su šiuo regionu, aspektas. 2010 m. birželio 2 d. Sarajeve vykusiame ES ir Vakarų Balkanų ministrų susitikime ES dar kartą patvirtino, kad yra prisiėmusi įsipareigojimus dėl europinės Vakarų Balkanų perspektyvos ir kad šių šalių ateitis yra Europos Sąjungoje.

Iš tų šalių, kurios nuo pat pradžių dalyvavo SAP, šalies kandidatės statusas suteiktas Kroatijai, buvusiąjai Jugoslavijai Respublikai Makedonijai ir neseniai – Juodkalnijai, o Albanija, Bosnija ir

Hercegovina, Kosovas²⁸ ir Serbija yra potencialios šalys kandidatės. Kitos šalys, kurioms suteikta narystės ES perspektyva, yra Turkija, kuri jau 1987 m. pateikė paraišką ir kuriai 1999 m. buvo suteiktas šalies kandidatės statusas, ir Islandija, kuri 2009 m. pateikė paraišką ir kuriai 2010 m. buvo suteiktas šalies kandidatės statusas.

Trys pagrindiniai narystės reikalavimai (vadinamieji Kopenhagos kriterijai) yra išdėstyti 1993 m. Kopenhagos Europos Vadovų Tarybos išvadose. Kad šalis kandidatė taptų nare, ji:

- i) turi būti pasiekusi institucijų, užtikrinančių demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises, mažumų gerbimą ir apsaugą, stabilumą;
- ii) turi būti sukūrusi veikiančią rinkos ekonomiką, taip pat gebėti Sąjungoje atlaikyti konkurencijos spaudimą ir rinkos jėgų veikimą ir
- iii) turi gebėti prisiimti narystės įsipareigojimus, kaip antai pritarti politinės, ekonominės ir pinigų sąjungos tikslams.

Be to, 1995 m. gruodžio mėn. Madride Europos Vadovų Taryba nurodė, kad būtina „sudaryti sąlygas laipsniškai, darniai integruoti šalis [kandidates], ypač vystant rinkos ekonomiką, pertvarkant jų administracines struktūras ir sukuriant stabilias ekonomikos bei pinigų sistemų sąlygas“.

Būsimos narės turi patenkinti Kopenhagos kriterijus prieš prasidedant narystės deryboms. Kad pagalbos gavėjos atitiktų stojimo kriterijus, reikalingos didelės pastangos, t. y. viešosios investicijos ir galimybė naudotis išsamiais žiniomis ir patirtimi. ES pagalba skirta padėti šalims kandidatėms patenkinti šiuos kriterijus.

1.5.2. Papildoma ES dalyvavimo nauda

Plėtros politika – išorės veiksmų dalis, be to, ji prisideda prie bendrųjų tikslų įgyvendinimo sprendžiant pasaulinius uždavinius, rengiant visuotinį atsaką ir siekiant vadovaujamojo vaidmens pasaulyje.

ES plėtra nuosekliais etapais savo pobūdžiu yra **bendra užduotis**, kuri gali būti vykdoma tik ES lygmeniu. Tik veikdamos kartu valstybės narės gali priimti sprendimus dėl naujų šalių kandidačių prašymų dėl narystės. Pasirengimo narystei pagalba, teikiama iš ES biudžeto, yra skirta padėti šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms pasirengti būsimai narystei: PNPP yra sukurta tam, kad šalys iki stojimo pradėtų vykdyti narystės įsipareigojimus (pvz., įsteigtų institucijas, kurios valdytų ES lėšas po įstojimo, ir (arba) prisiderintų prie *acquis* ir ES standartų). Jokia kita daugiašale ar dvišale priemonė negali būti numatyta tokio visapusiško priemonių rinkinio ir bet kokių atveju tik ES gali nustatyti, kokios pagalbos reikia norint pasirengti perimti *acquis*.

Pasirengimo narystei pagalba yra investicija į ES ateitį, kuria remiamas stabilumas bei gerovė kaimyninėse šalyse ir užtikrinamas šalių kandidačių gebėjimas veiksmingai perimti *acquis* iki stojimo. Techninė ir finansinė pagalba paspartina pasirengimo procesą ir sukuria paskatas atlikti būtiną visuomenės, teisinės sistemos ir ekonomikos pertvarkymą. Tokia pagalba padeda siekti ES vidaus politikos tikslų, suteikia galimybių ES įmonėms ir užtikrina apčiuopiamą investicijų grąžą. Be intensyvaus dalyvavimo ir glaudesnės partnerystės, kurie neatsiejami nuo pasirengimo narystei pagalbos teikimo, ES neabejotinai turėtų išleisti daugiau lėšų kovai su neteisėta migracija, ES išorės sienų apsaugai, energijos tiekimo saugumo ir jos piliečiams skirtų importuojamų maisto produktų

²⁸ Pagal JT Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244/1999.

saugos bei higienos užtikrinimui, taip pat kovai su klimato kaita ir tarša, tarpvalstybinių nelaimių padarinių šalinimui ir ES solidarumo su šalimis, kurių atsparumas gaivalinėms nelaimėms mažas, užtikrinimui.

Pastaraisiais metais ES valstybės narės sumažino savo dvišalę pagalbą šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms, pripažinusios, kad koordinuoti veiksmai ES lygmeniu yra veiksmingesni. 2009 m. maždaug pusė bendros ES finansinės pagalbos plėtros šalims buvo skiriama iš ES biudžeto. Dauguma daugiašalių pagalbos teikėjų organizacijų laipsniškai nutraukė savo paramą, o tos, kurios ją dar teikia, savo programas jau suderino su ES prioritetais. Reikėtų pažymėti, kad pasirengimo narystei pagalba, atsižvelgiant į konkrečius jos vystymosi tikslus ir poveikį, gali būti laikoma ir ES oficialia parama vystymuisi (OPV).

1.5.3. Panašios patirties išvados

Bendrajame laikotarpio vidurio PNPP vertinime, užbaigtame 2011 m. vasario mėn., daugiausia dėmesio skiriama PNPP strateginei programai (DPPD) ir programavimo principams, ypač pagal techninės pagalbos ir institucijų stiprinimo komponentą. Vertinta, kokiais principais grindžiama intervencija ir pagalbos įgyvendinimas (faktinis arba numatomas), taip pat jos tikslingumas, veiksmingumas, efektyvumas, poveikis ir tvarumas.

Kalbant apie intervencijos logiką (t. y. principus, kuriais remiantis planuojama ir programuojama pagalba), vertinime daroma išvada, kad DPPD yra pagrindiniai programavimo dokumentai, kuriuose nurodytos pagrindinės programavimo procesų kryptys ir prioritetai ir kurie parengti geriau nei kiti ankstesni pasirengimo narystei pagalbos programavimo dokumentai. Vertinimo metu nustatyta, kad laikui bėgant pagerėjo DPPD ir programavimo dokumentų tikslų ir rodiklių kokybė. Vis dėlto rekomenduojama ir toliau juos tobulinti.

Vertinime prieita prie išvados, kad taikant PNPP pasiekti geri ir reikšmingi rezultatai. Nustatyta, kad PNPP veiksmingiausia su *acquis* susijusiose srityse, tačiau dėl kai kurių horizontaliųjų sričių, kaip antai viešojo administravimo reformos, kilo daug problemų. Pagalbą gaunančių šalių finansiniai poreikiai, ypač susijusieji su infrastruktūra, buvo akivaizdžiai didesni nei suteiktos PNPP (ir kitų pagalbos teikėjų) lėšos. Todėl ateityje pagrindinė užduotis bus veiksmingai naudoti PNPP lėšas ir užtikrinti, kad PNPP ir toliau atliktų sverto vaidmenį pritraukiant kitus finansinius šaltinius. Taip pat buvo nustatyta, kad apskritai projektai buvo tinkamai orientuoti į narystės ES reikalavimų patenkinimą, tačiau nukreipus institucijų stiprinimo pagalbą į mažiau prioritetinių sektorių, galima padidinti jos veiksmingumą ir būsimą poveikį. Atliekant vertinimą nustatyta, kad pagalbos koordinavimo ir derinimo mechanizmai veikia tinkamai ir kad pagrindinė poveikio ir tvarumo sudedamoji dalis – pagalbos gavėjų savarankiškumas įgyvendinant reformų darbotvarkę ir jų administravimo gebėjimai, kurie turi būti stiprinami.

Vertinime padaryta išvada, kad patvirtinus daugiamečių ir (arba) sektoriais grindžiamą požiūrį²⁹ į pagalbos planavimą ir programavimą turėtų palengvėti pagalbos skyrimo prioritetų nustatymas ir eiga, pagalbos teikėjų koordinavimas ir būti užtikrintas pagalbos gavėjų savarankiškumas.

2011 m. gegužės mėn. buvo baigtas dviejų etapų **pirmųjų aštuonių PNPP tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų**, vykdomų Vakarų Balkanų šalyse, **tarpinis vertinimas**. Vertinime padaryta išvada, jog suinteresuotosios šalys yra tos nuomonės, kad tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos duoda rezultatų gerinant kaimynystės santykius ir yra bendradarbiavimo ateityje pagrindas,

²⁹ Sektorinis požiūris į pagalbos planavimą ir programavimą grindžiamas šalių sektorių strategijomis, kurias vykdant derinami įvairių pagalbos teikėjų ištekliai ir tikslai siekiant įgyvendinti platesnio masto politikos tikslus.

ir mano, kad sudarytos sąlygos intensyvesniam bendradarbiavimui. Vertinime pateikta rekomendacija sustiprinti socialinę ir ekonominę analizę atnaujinant statistinį pagrindą, geriau paaiškinant taikomus kriterijus ir labiau derinant su statistikos sritimis. Taip pat rekomenduota racionalizuoti ir supaprastinti paraiškos dokumentų rinkinį ir vertinimo procedūrą.

Siekiant paremti ir supaprastinti programavimo procesą buvo atliekami **veiklos programų regionų vystymosi, žmoniškųjų išteklių vystymosi ir kaimo plėtros srityse ex ante vertinimai**. Dėl visų programų pateiktos rekomendacijos stiprinti analizę, kuria pagrįsta programų orientacija, taip pat toliau tobulinti laimėjimų, rezultatų ir poveikio rodiklius. Šiuo metu atliekami tarpiniai vertinimai.

Pasirengimo narystei finansinių priemonių po 2013 m. ex ante vertinime padaryta išvada, kad yra svari priežastis ir toliau finansinę pagalbą plėtros procesui remti teikti ES lygmeniu. Išryškėjo aiški būtinybė užtikrinti dabartinės priemonės **tęstinumą**, nes jau sukurtos ES pagalbai valdyti reikalingos struktūros ir sistemos. Vis dėlto, atsižvelgiant į pagalbą gaunančių šalių skirtumus (susijusius su socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis, institucijų plėtra ir viešuoju administravimu bei jų narystės perspektyva), konsultacijose buvo rekomenduota skirstyti pagalbą remiantis **labiau pritaikytu požiūriu, supaprastinti įgyvendinimo taisykles, siekti didesnio lankstumo ir stiprinti jos strateginę orientaciją**, taip pat sistemingiau taikyti **daugiametį programavimą**.

1.5.4. Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Pasiūlyme numatoma tikslinę integruotą pasirengimo narystei priemonę ir toliau laikyti finansiniu Plėtros strategijos ramsčiu, apimančiu visus vidaus politikos aspektus ir teminius klausimus. Taip yra todėl, kad plėtros politika pirmiausia siekiama padėti šalims partnerėms laipsniškai perimti *acquis*, o ES santykiai su šalimis kandidatėmis ir potencialiomis šalimis kandidatėmis apima praktiškai visus teminius klausimus (gerovės, saugumo, prekybos, žmogaus teisių, ir t. t.). Todėl, siekiant užtikrinti pagalbos nuoseklumą, efektyvumą, veiksmingumą ir poveikį, vidaus politikos ir teminiai klausimai turėtų būti įtraukti į nuoseklias šalies strategijas ir sprendžiami vykdant šalies, kelių pagalbos gavėjų arba tarpvalstybines programas, sutartas su pagalbą gaunančiomis šalimis. Laikantis politikos suderinamumo vystymosi labai darbotvarkės, tai, kad PNPP apima visus vidaus politikos aspektus, sudaro sąlygas geriau atsižvelgti į vidaus politikos priemonių išorės poveikį narystės siekiančioms šalims, kai tai susiję su ES vystymosi tikslais. Tai ypač svarbu tokiose srityse kaip prekyba, klimato kaita, migracija ar energetika.

Tačiau tais atvejais, kai to reikia dėl veiksmų pobūdžio (t. y. techninio, pasaulinio masto pobūdžio, kuris yra priešingas pirminiems stojimo tikslams), kai pagalbą gaunanti šalis nepaiso pagrindinių Europos vertybių (pvz., pagarbos žmogaus teisėms) arba kai vidaus politikos priemonė turi itin reikšmingą išorės poveikį, plėtros regione galėtų būti taikomos kitos priemonės (pvz., Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė, Bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė, stabilumo priemonė ir makrofinansinė pagalba, Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir kt.).

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

☒ Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė ribota**

☒ Pasiūlymas (iniciatyva) galioja nuo 2014 01 01

☒ Finansinis poveikis nuo 2014 01 01 iki 2020 12 31

☐ Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė neribota**

- Įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visavertis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)³⁰

☒ Komisijos vykdomas **tiesioginis centralizuotas valdymas**

☒ **Netiesioginis centralizuotas valdymas**, vykdomo užduotis perduodant:

- ☒ vykdomosioms įstaigoms
- ☐ Bendrijų įsteigtoms įstaigoms³¹
- ☒ nacionalinėms viešojo sektoriaus arba viešąsias paslaugas teikiančioms įstaigoms
- ☐ asmenims, atsakingiems už konkrečių veiksmų vykdymą pagal Europos Sąjungos sutarties V antraštinę dalį ir nurodytiems atitinkamame pagrindiniame teisės akte, apibrėžtame Finansinio reglamento 49 straipsnyje

☒ **Pasidalijamasis valdymas** kartu su valstybėmis narėmis: ES valstybių narių ir PNPP pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas įgyvendins ES valstybių narių valdymo institucijos pagal pasidalijamojo valdymo principą.

☒ **Decentralizuotas valdymas** kartu su trečiosiomis šalimis

☒ **Jungtinis valdymas** kartu su tarptautinėmis organizacijomis: jungtinį valdymą paprastai vykdo tarptautinės finansinės įstaigos (pvz., EIB, Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB), Pasaulio bankas, Europos Tarybos Vystymo bankas (ETVB), o kai kuriais atvejais – ir JT specializuotosios agentūros.

Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skylyje.

Pastabos

Pagrindinis reglamento tikslas – užtikrinti, kad remiantis decentralizuoto valdymo principais visą atsakomybę už pagalbos valdymą prisiimtų pagalbą gaunančios šalys. Tačiau šis tikslas bus įgyvendinamas laipsniškai, stiprinant pagalbą gaunančių šalių administracinius gebėjimus ir vykdant valdymo įgaliojimų perdavimui nustatytas sąlygas. Pradiniuose etapuose Komisija pasiliks valdymo kontrolės teises ir (arba) patikės įgyvendinimą specializuotoms įstaigoms, kurios gali dalyvauti vykdant netiesioginį arba jungtinį valdymą. Centralizuotas valdymas taip pat bus pagrindinis pagalbos valdymo būdas vykdant kelių šalių programas.

³⁰ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html.

³¹ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 185 straipsnyje.

Jungtinis valdymas taip pat bus taikomas vykdant veiksmus kartu su tarptautinėmis ir Europos finansinėmis įstaigomis, siekiant pritraukti papildomą finansavimą, ypač investicijoms į būtiną socialinę ar ekonominę infrastruktūrą.

Galiausiai siekiant teritorinio bendradarbiavimo, kuriame dalyvauja ES valstybės narės, tikslų ir toliau bus taikomas pasidalijamasis valdymas.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Priežiūros ir vertinimo taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Priežiūros ir vertinimo taisyklės, palyginti su dabartinėmis, bus sugriežtintos, daugiau dėmesio bus skiriama rezultatams. Jose bus apibrėžti konkretūs, išmatuojami, realiai pasiekiami tikslai, taip pat atitinkamai rodikliai.

Europos Komisijos priežiūros ir vertinimo sistemose vis daugiau dėmesio skiriama rezultatams. Šiose sistemose dirba ir Komisijos personalas, ir išorės specialistai. Užduočių vadovai ES delegacijose ir Komisijos būstinėje nuolat stebi projektų ir programų įgyvendinimą įvairiais būdais, be kita ko, jei įmanoma, rengdami apsilankymus vietoje. Stebint gaunama vertingos informacijos apie pažangą, ir vadovai gali nustatyti esamas bei galimas kliūtis ir imtis veiksmų joms pašalinti.

Be to, siekiant įvertinti ES išorės veiksmų efektyvumą pagal įvairias papildomas sistemas, samdomi nepriklausomi išorės ekspertai. Šie vertinimai padeda didinti atskaitomybę ir tobulinti tolesnius veiksmus, taip pat galima pasinaudoti ankstesne patirtimi formuojant būsimą politiką ir planuojant veiksmus. Pagal visas priemones taikomi tarptautiniu mastu pripažinti OECD-DAC vertinimo kriterijai, įskaitant (galimą) poveikį.

Komisija taip pat teikia paramą pagalbą gaunančioms šalims, kad jos kurtų savo pajėgumus išlaikyti priežiūros ir vertinimo priemonėmis vykdyti. Pagal naująją priemonę priežiūros ir vertinimo įgaliojimai toliau bus perduodami pagalbą gaunančioms šalims. Tais atvejais, kai Komisija valdo pagalbą pagalbos gavėjų vardu, Komisijai ir toliau teks pagrindinė atsakomybė už priežiūrą ir vertinimą. Kita vertus, jei pagalbą gaunančios šalys valdo pagalbą pačios (decentralizuotas valdymas), Komisijai daugiausia teks priežiūros vaidmuo (išskyrus *ex ante* ir *ex post* vertinimus), o pagrindinė atsakomybė teks pagalbos gavėjui.

Parengiamos *projekto lygmens priežiūros* ataskaitos dėl pažangos, padarytos įgyvendinant planus, visų pirma dėl: i) sutarčių sudarymo ir (arba) dotacijų skyrimo ir ii) pasiektų rezultatų. Užduočių vadovai taip pat remiasi į rezultatus orientuoto stebėjimo (ROM) sistema, kuri pateikia intervencinių priemonių imties kokybės koncentruotą momentinį vaizdą. Taikydami labai struktūrizuotą standartinę metodiką nepriklausomi ROM ekspertai nurodo klases, kurios išryškina projekto trūkumus ir pranašumus, ir pateikia rekomendacijas, kaip pagerinti jo įgyvendinimo veiksmingumą.

Už projekto valdymą atsakinga ES delegacija arba operatyvinės tarnybos, be priežiūros priemonių, gali atlikti ir *projekto lygmens vertinimą*. Projekto lygmens vertinimuose, kurie skirti esamoms priežiūros sistemoms papildyti, turėtų būti pateikta išsamesnė analizė. Jie taip pat turėtų padėti projektų vadovams pagerinti jau vykdomas intervencines priemones arba patvirtinti jų rezultatus ir tvarumą.

Sektorių ir programų lygmeniu priežiūros komitetai, kuriems kartu pirmininkauja pagalbą gaunančios šalys ir Komisija, sudaro struktūrą, skirtą pažangai, padarytai įgyvendinant planus, vertinti. Šie komitetai tvirtina priežiūros ir vertinimo ataskaitų išvadas. Pagal naująją priemonę tiek šalių

kandidačių, tiek potencialių šalių kandidačių atžvilgiu bus sustiprintas priežiūros komitetų vaidmuo, siekiant užtikrinti, kad finansinė pagalba tinkamai skatintų dialogą politikos klausimais ir kad būtų sistemingiau laikomasi komitetų išvadų ir rekomendacijų, pagal jas imantis tolesnių veiksmų.

Vertinimus aukštesniu nei projektų lygmeniu (sektorius, programų, strateginiu, teminiu ir t. t.) dažniausiai administruoja Komisijos tarnybos. Kai kurios vertinimo priemonės, ypač tarpiniai vertinimai, skirti sprendimų priėmimo procesui remti, laipsniškai perduodamos pagalbą gaunančioms šalims siekiant didinti jų savarankiškumą ir stiprinti gebėjimus.

Vertinimų rezultatai arba išvadų santraukos, kaip PNPP metinės ataskaitos dalis, reguliariai perduodamos PNPP komitetui, Tarybai ir Europos Parlamentui bei skelbiamos Komisijos interneto svetainėje.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.2.1. Nustatyta rizika

PNPP veiklos aplinkai, siekiant priemonės tikslų, yra būdinga ši rizika:

- PNPP, kaip neatsiejama pasirengimo narystei ES dalis, iš esmės suprojektuota taip, kad būtų valdoma decentralizuotai. Tai reiškia, kad kyla didesnė būdinga rizika, nes galutinis valdytojas (Komisija) neturi tiesioginės įtakos decentralizuoto valdytojo naudojamai įgyvendinimo struktūrai;
- reguliarūs įgyvendinimo aplinkos pokyčiai, būdingi narystės procesams, pvz., perėjimas nuo centralizuoto valdymo prie decentralizuoto, o tada ir *ex ante* kontrolės atsisakymas, susiję su neįprastai aukštais reikalavimais organizacinių priemonių koordinavimui, taip pat darbuotojų gebėjimui prisitaikyti, mokytis ir priimti sprendimus, nes dėl šių pokyčių Komisijai savo ruožtu tenka reguliariai keisti savo vidaus kontrolės ir organizacinę struktūrą;
- dėl galimų pagalbos gavėjų įvairovės ir skirtingų jų vidaus kontrolės struktūrų bei pajėgumų Komisijos turimi ištekliai, skirti įgyvendinimui remti ir stebėti, gali susiskaidyti, todėl sumažės jų veiksmingumas ir efektyvumas;
- dėl nepakankamų pagalbą gaunančių šalių institucinių ir administracinių gebėjimų gali smarkiai užsitęsti decentralizavimo procesų įgyvendinimas, o tai būtų susiję su pavojumi neįstengti laiku panaudoti numatytų lėšų ir (arba) sunkumais bei vėlavimu kurti ir įgyvendinti atskiras intervencijos priemones;
- dėl turimų duomenų apie pasirengimo narystei pagalbos rezultatus ir poveikį prastos kokybės ir nedidelio kiekio Komisijai gali būti sunkiau teikti ataskaitas apie rezultatus ir prisiimti už juos atsakomybę;
- dėl ekonominių ir (arba) politinių sunkumų gali kilti problemų ir būti vėluojama rengti ir įgyvendinti intervencinius veiksmus, visų pirma tose pagalbą gaunančiose šalyse, kuriose institucijos dar jaunos ir netvirtos;
- dėl neišspręstų konstitucinių, institucinių ir sienų klausimų tarp pagalbą gaunančių šalių gali atsirasti kliūčių pagrindiniams pagalbos projektams įgyvendinti ir prarasta nemažai lėšų;

- dėl administracinių kreditų trūkumo gali nepakakti išteklių tinkamam priemonės valdymui.

2.2.2. Numatomas (-i) kontrolės metodas (-ai)

Generalinio direktorato, dalyvaujančio PNPP, vidaus kontrolės ir valdymo procesu siekiama pagrįstai patikinti, kad bus pasiekti tikslai, susiję su veiklos veiksmingumu ir efektyvumu, finansinių ataskaitų patikimumu ir atitiktimi taikytinai teisės aktų ir procedūrinei sistemai.

Siekdamas užtikrinti veiklos veiksmingumą, efektyvumą ir ekonomiškumą (ir sumažinti didelę riziką pasirengimo narystei aplinkoje), be visų Komisijos strateginės politikos ir planavimo proceso aspektų, vidaus audito sąlygų ir kitų Komisijos vidaus kontrolės standartų reikalavimų, Plėtros generalinis direktoratas (siekiant optimizuoti perėjimą prie ES struktūrinių ir žemės ūkio fondų kontrolės sistemos, kiti PNPP generaliniai direktoratai naudoja panašias arba šiek tiek pakeistas kontrolės priemones) toliau taikys individualizuotą pagalbos valdymo sistemą visoms priemonėms valdyti, kuri įtraukta į reguliariai atnaujinamą vidaus kontrolės strategijos dokumentą. Tai apims:

- decentralizuotą valdymą, vykdomą nacionalinių įgyvendinimo agentūrų, kurioms po kruopštaus griežtų valdymo standartų nustatymo ir jų vertinimo atliekant, be kita ko, išsamų sistemų auditą, proceso Komisija yra suteikusi valdymo įgaliojimus;
- visų nacionalinių įgyvendinimo sistemų patvirtintų pagalbos dokumentų *ex ante* kontrolę, kurią šioje srityje vykdo ES delegacijos, kol padaroma išvada, jog šios sistemos yra pasirengusios ir pakankamai išvystytos, kad būtų galima saugiai atsisakyti tokios *ex ante* kontrolės. Atliekant šį nacionalinių sistemų rezultatų vertinimą, *inter alia*, pastebima tendencija atmesti dokumentus;
- aiškiai apibrėžtą nacionalinių įgyvendinimo sistemų finansinę ir rezultatų atskaitomybę Komisijos įgaliojimus suteikiančiam pareigūnui (direktoriui), kuriam įgaliojimus perdavė leidimus suteikiantis pareigūnas, įskaitant pažeidimų ataskaitas, nacionalinių leidimus suteikiančių pareigūnų metinį patikinimo pareiškimą ir nacionalinių audito institucijų audito nuomones;
- posistemų auditų, kuriuos atlieka Komisijos auditoriai, siekdami patikrinti, ar po valdymo įgaliojimų perdavimo tebesilaikoma valdymo standartų, programą;
- apibrėžtas sąskaitų patvirtinimo procedūras, įskaitant papildomus patikrinimus ir struktūrizuotą politiką dėl finansinių sandorių ir sisteminių klaidų, kurias nustatė nacionaliniai ir Komisijos auditoriai, koregavimo;
- didžiąją dalį decentralizuoto valdymo priemonių pagalbos pasirengimo narystei srityje, vykdomą ES delegacijų tol, kol padaroma išvada, kad valdymo įgaliojimai gali būti perduoti nacionalinėms įgyvendinimo agentūroms;
- aiškiai apibrėžtą finansinę valdymo atskaitomybę, kurią, taikant perįgaliojimą, ES delegacijoms (delegacijos vadovui) perduoda būstinėje dirbantis perįgaliotasis leidimus suteikiantis pareigūnas (direktorius);

- ES delegacijų rengiamų jų perigaliojiesiems pareigūnams (direktoriams) skirtų užtikrinimo strategijų kūrimą ir kasmetinį atnaujinimą, įskaitant išsamius (įvertinus galimą riziką) kontrolės ir audito planus;
- reguliarias ataskaitas, teikiamas iš ES delegacijos būstinės (leidimus suteikiančių pareigūnų / valdymo ataskaitos), dėl pagalbos įgyvendinimo ir užtikrinimo strategijų, įskaitant perigaliojusių leidimus suteikiančių pareigūnų ir (arba) delegacijų vadovų metinį patikinimo pareiškimą;
- reguliariai atliekamą delegacijų vidaus auditą: tiek delegacijų, vykdančių decentralizuoto priemonių įgyvendinimo priežiūrą, tiek decentralizuotų delegacijų;
- užbaigtų programų *ex post* kontrolę, siekiant įsitikinti, kad visų lygių valdymo ir kontrolės sistemos atitinka reikalaujamus standartus;
- svarbią mokymo programą, skirtą tiek Komisijos būstinėje, tiek delegacijoje dirbančiam personalui;
- reikšmingą Komisijos būstinės paramą ir rekomendacijas delegacijai (taip pat internetu);
- projektų ir programų ciklo valdymo metodiką, įskaitant:
- kokybiškas paramos priemones, taikomas pagalbos planavimui, jos įgyvendinimo metodui, finansavimo mechanizmui, valdymo sistemai, bet kokių ją įgyvendinančių partnerių vertinimui ir atrankai ir kt.;
- programų ir projektų valdymo, stebėjimo ir ataskaitų teikimo priemones, skirtas veiksmingam įgyvendinimui užtikrinti, įskaitant reguliarių projektų išorės stebėjimą vietoje;
- svarbius vertinimo ir audito aspektus.

Plėtros generalinis direktoratas ir toliau taikys aukščiausius apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus siekdamas užtikrinti galimybę nuolat gauti besąlyginę nuomonę iš savo išorės auditorių (Europos Audito Rūmai), naudojančių Komisijos kaupiamosios apskaitos sistemą (ABAC), taip pat išorės pagalbos priemones, pvz., bendrąją RELEX informacinę sistemą (CRIS).

Kalbant apie atitiktį tam tikriems teisės aktams ir procedūroms, pasakytina, kad reikalavimų vykdymo kontrolės metodai aprašyti 1.3 skirsnyje (Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės).

2.2.3. Numatomų kontrolės priemonių sąnaudos ir nauda

2.2.3.1. Kontrolės sąnaudos

Naujamajai PNPP priemonei siūloma kontrolės struktūra mažai kuo skiriasi nuo dabartinei priemonei taikomos kontrolės struktūros. Taigi jos išlaidų struktūra bus panaši. Nepaisant to, iš dalies pakeitus priemonę tikimasi pastebimai sumažinti atitikties klaidų tikimybę. Šis tikslas turėtų būti pasiektas, pvz., taikant lankstesnį programavimą, sudarantį sąlygas optimaliai projektų atrankai ir užtikrinant platesnį naujoviškų finansinių priemonių naudojimą (pvz., TFI ir kitų donorų paskolas).

Toliau pateikti duomenys apie tikėtinas kontrolės išlaidas dabartinių kainų pagrindu ir remiantis tokiomis prielaidomis:

- dabartinis PNPP generaliniuose direktoratuose dirbančių darbuotojų skaičius per šį laikotarpį išliks nepakitęs;
- išlaidų valstybės tarnautojui vidurkis = 127 000 EUR (dviguba suma ES delegacijos pareigybėms);
- išlaidų sutartininkui vidurkis = 64 000 EUR.

Nėra įtrauktos nacionalinių sistemų išlaidos šalyse, įgyvendinančiose PNPP pagal decentralizuotą valdymą. Reikėtų pažymėti, kad didelė investicijų ir mokymo išlaidų, patiriamų siekiant sukurti tokias sistemas, dalis yra finansuojama pagal PNPP veiklos išlaidų kategoriją.

Bendros PNPP valdymo ir kontrolės išlaidos per metus (Darbuotojai: numatyta programai arba biudžeto valdymo ir kovos su sukčiavimu priemonėms)	Mln. EUR
Fiksuotos išlaidos (esamas ir planuojamas veiklos išlaidų lygis)	
Plėtos generalinio direktorato būstinėje dirbantys pareigūnai	11,2
Plėtos generalinio direktorato būstinėje pagal sutartis dirbantys darbuotojai	7,3
ES delegacijų pareigūnai	9,4
Sutartininkai ES delegacijose	6,5
Išlaidos vietiniams darbuotojams, išlaidos vietoje dirbantiems sutartininkams ir kitos delegacijų veiklos išlaidos	28,5
Kituose PNPP generaliniuose direktoratuose dirbantys pareigūnai ir sutartininkai	2,0
Išorės personalas iš kitų PNPP generalinių direktoratų, dirbantis ES delegacijose	6,0
Kintamos išlaidos (apytikslės dabartinės bendros metinės išlaidos)	
Pagal sutartis numatytos audito ir <i>ex post</i> kontrolės išlaidos	1,0
Pagal sutartis numatytos vertinimo išlaidos	3,0
Pagal sutartis numatytos priežiūros išlaidos (ROM)	2,0
Audito sertifikatai (užsakyti pagalbos gavėjų)	2,0
Patikrinimai vietoje ir kitos papildomos pagal sutartis vykdomos kontrolės priemonės, finansinės grandinės patikrinimų dalis	0,8
Bendros kontrolės išlaidos (PNPP) per metus	79,7

Lentelėje pateikiamos valdymo ir kontrolės išlaidos, kurių suma siekia maždaug 80 mln. EUR, arba apytiksliai 4 proc. metinių 2014–2020 m. laikotarpiui planuojamų išlaidų. Jos apima visą priemonės valdymo struktūrą, pradedant planavimu ir baigiant programavimu bei įgyvendinimu. Siauriau apibrėžus kontrolę, kuri apimtų tik patikrinimus, tiesiogiai susijusius su sandorių teisėtumo kontrole, bendra išlaidų suma sumažėtų apytikriai 30 mln. EUR, t. y. suma siektų maždaug 50 mln. EUR (maždaug 2,5 proc. metinių 2014–2020 m. laikotarpiui planuojamų išlaidų).

Paskutinėse penkiose eilutėse nurodytos kintamos išlaidos. Jų metinė suma priklausys nuo leidimus suteikiančių pareigūnų parengtose užtikrinimo strategijose pateikto sprendimo dėl kontrolės intensyvumo. Sprendimas dėl intensyvumo priimamas remiantis išsamiai visų galiojančių sutarčių rizikos įvertinimu, atsižvelgiant į turimus biudžeto išteklius. Metinės sumos nurodytos lentelėje remiantis dabartine praktika.

Kintamų sąnaudų atveju taikomos šios apytikslės vidutinės vienetinių išlaidų už atskiras pagal sutartį vykdomas kontrolės priemonės normos:

Audito sertifikatai:

Apytikrė vidutinė audito kaina vienos subsidijos atveju: 0,2 proc. sutarties vertės

Apytikrė vidutinė audito kaina vienos paslaugų teikimo sutarties atveju: 0,1 proc. sutarties vertės

Ex post kontrolė:

Vidutinė *ex post* kontrolės kaina už vidutinę pagrindinių sandorių 22 mln. EUR sumą (17 mln. EUR finansuojama ES): 50 000 EUR (=2 300 EUR / 3 000 EUR už audituotą milijoną)

Patikrinimai vietoje:

Vidutinė sutarties vertė už 175 mln. EUR pagrindinių sandorių sumą: 75 000 EUR (430 EUR už audituotą milijoną).

2.2.3.2. Kontrolės nauda

Kontrolės priemonėmis, taikytomis iki PNPP vykdytų programų ir PNPP programų metu, nuolat nustatomas klaidų lygis buvo mažesnis nei 2 proc. išlaidų. Iki 2010 m. pabaigos iš užbaigtų programų, vykdytų pagal decentralizuotą valdymą, grąžinta suma buvo maždaug 29 mln. EUR iš bendros audituotos 3 500 mln. EUR (0,82 proc.) sumos.

Vienas iš galimų būdų kontrolės struktūros teikiamai naudai decentralizuoto priemonių valdymo atveju įvertinti – atmetimo normos rodiklio reikšmių ir tendencijų naudojimas. Kai visiškai įdiegiamos nacionalinės sistemos ir gali būti svarstoma, ar atšaukti viešųjų pirkimų dokumentų *ex ante* kontrolę, ES delegacijos tokios *ex ante* kontrolės metu atmestų dokumentų skaičius turėtų labai sumažėti.

Šiuo metu didžiausias galimybes įstoti turinčioje šalyje (Kroatija) atmestų dokumentų dalis 2010 m. sumažėjo iki 14–20 proc. (atsižvelgiant į dokumento tipą). Šalyje, kurioje dar nemažai reikia nuveikti iki to laiko, kai būtų galima svarstyti galimybę panaikinti *ex ante* kontrolę (Turkija), atmestų dokumentų dalis svyruoja tarp 19 proc. ir daugiau nei 60 proc.

Dokumentai gali būti atmesti dėl įvairių priežasčių, dažnai, bet ne visada, dėl teisėtumo ir taisyklingumo problemų. Turint galvoje, kad pusė atmetimo atvejų susiję su taisyklingumo stoka, remiantis patirtimi gali būti pagrįstai daroma išvada, kad *ex ante* kontrolė viešųjų pirkimų srityje leidžia sumažinti klaidų lygį nuo 10–30 proc. iki mažiau nei 2 proc. Čia neatsižvelgiama į skirtumus, kurių gali atsirasti analizei naudojant ne dokumentų skaičių, o juose nurodytą sutarties vertę. Nepaisant to, yra pakankamai pagrindo manyti, jog dabartinė decentralizuoto valdymo kontrolės struktūra yra daugmaž tinkamai subalansuota, kad klaidų lygis pagal Komisijos užsibrėžtą vidaus kontrolės tikslą neviršytų 2 proc.

Nors PNPP parengta tam, kad būtų galima kuo greičiau įdiegti decentralizuotą valdymą, išlaidos centralizuotam valdymui gali sudaryti didelę visų PNPP išlaidų dalį, jei tuo pat metu keliose šalyse atidedamas sprendimo dėl valdymo įgaliojimų perdavimo vykdymas. Taip įvyko 2010 m. lapkričio mėn. ir padėtis greičiausiai nepakis iki 2013 m.

2010 m. Plėtros generalinio direktorato centralizuoto ir bendro valdymo mokėjimų atveju buvo padaryta 350 pataisų (atskaitymai ar susigražinimai), kurių vertė siekė maždaug 6 mln. EUR. Tai sudaro maždaug 1 proc. visų 2010 m. centralizuotų mokėjimų ir gali būti naudojama kaip apytikris naudos rodiklis, susijęs su papildomais planuotais ir neplanuotais patikrinimais pagrindinėje finansinėje grandinėje.

Panašiai kaip ir decentralizuoto valdymo atveju galima teigti, kad šiuo metu PNPP naudojama kontrolės struktūra maždaug subalansuota vidaus kontrolės tikslams pasiekti.

2.2.3.3. Tikėtinas taikytinų taisyklių nesilaikymo rizikos lygis

Iki 2006 m. Audito Rūmai nuosekliai vertino pasirengimo narystei sandorius ir nurodė, jog reikšmingu klaidų nėra (mažiau nei 2 proc. klaidos lygis), o tai patvirtino vadovybės požiūrį į naudojamos kontrolės struktūros veiksmingumą.

Nuo 2007 m. Audito Rūmai nebevykdo atskiro, visiškai reprezentatyvios imties pasirengimo narystei sandorių audito. Audito Rūmai pradėjo vykdyti bendrą pasirengimo narystei priemonių ir visų kitų išorės pagalbos priemonių vertinimą. Nuo tada nebuvo įmanoma taikyti jokios statistinės ekstrapoliacijos, ypač pasirengimo narystei politikos ir kontrolės struktūros srityse.

Apskritai paskesniais metais Audito Rūmai nustatė bendrą 2–5 proc. išorės pagalbos priemonių klaidų lygį.

Todėl, atsižvelgiant į aspektus, nurodytus 2.2.3.2 punkte, galima pagrįstai tikėtis, kad taikant pasirengimo narystei priemonę naudojama kontrolės struktūra turėtų padėti išlaikyti tinkamą kontrolės sąnaudų ir naudos pusiausvyrą ir užtikrinti, kad ateityje galėtų būti nuosekliai įvykdytas vidaus kontrolės tikslas dėl mažesnio nei 2 proc. klaidų lygio, susijusio su bendromis išlaidomis.

Be to, naujoje priemonėje siūlomas supaprastinimas ir papildomas lankstumas, kurie sumažins atitikties klaidų tikimybę, turėtų sustiprinti šią prognozę.

Kita vertus, iškils naujų pavojų, nes per kelerius ateinančius metus reikalavimus dėl valdymo perdavimo patenkins palyginti silpnus administracinius gebėjimus turinčios šalys.

Net jei sunku kiekybiškai įvertinti tiek priemonės struktūros patobulinimų, tiek papildomos rizikos bendrą poveikį, galima daryti prielaidą, kad bendrasis planinis vidaus kontrolės tikslas ir faktiniai rezultatai panašūs.

Taigi kontrolės struktūra atrodo kruopščiai subalansuota. Remiantis itin tiksliai suderintais kontrolės planais, pateiktais vadovų rizikos įvertinimu pagrįstose metinėse užtikrinimo strategijose, numatyta kintamų sąnaudų padidėjimo arba sumažėjimo galimybė, kaip to reikia atsižvelgiant į besikeičiantį rizikos pobūdį, užtikrinant pastovią išlaidų ir naudos pusiausvyrą.

Vis dėlto bendrą kontrolės struktūrą gali labai veikti neigiami fiksuotų kontrolės išlaidų pokyčiai, ypač dėl to, kad nėra siūloma jų didinti proporcingai bendroms išlaidoms.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones.

Atsižvelgiant į rizikos sąlygas, kuriomis veikia Plėtros generalinis direktoratas, sistemose reikia numatyti sandorių atitikties klaidų atsiradimo tikimybę ir kuo anksčiau parengti prevencijos, nustatymo ir ištaisymo kontrolės priemonės, skirtas viešųjų pirkimų ir mokėjimo procesams. Praktiškai tai reiškia, kad vykdant Plėtros generalinio direktorato atitikties kontrolę daugiausia bus remiamasi esminėmis Komisijos darbuotojų atliekamomis viešųjų pirkimų sandorių *ex ante* patikromis, taip pat reguliariais decentralizuotos mokėjimo sistemos auditais (tuo pačiu metu bus atliekami keli *ex post* auditai ir patikros), ir taip bus užtikrinama kur kas didesnė apsauga negu pagal finansų apsaugos priemonės, kurios nustatytos Finansiniame reglamente. Plėtros generalinio direktorato atitikties sistemą sudaro šios svarbios dalys:

– Prevencinės priemonės

– privalomas pagrindinis pagalbos valdymo darbuotojų ir auditorių mokymas, taip pat apie sukčiavimą;

– konsultavimas (taip pat internetu), įskaitant Praktinį vadovą sutarčių klausimais ir valdymo instrukcijas, rengiamas pagal Plėtros generalinio direktorato kontrolės strategiją;

– *ex ante* auditas, vykdomas nacionalinių įgyvendinimo institucijų dar prieš valdymo įgaliojimų perdavimą, įskaitant vertinimą siekiant užtikrinti, kad atitinkamas lėšas valdančioms institucijoms būtų parengtos tinkamos kovos su sukčiavimu priemonės, skirtos užkirsti kelią su ES lėšų valdymu susijusiam sukčiavimui ir jį aptikti;

– pagalbą gaunančioje šalyje taikomų kovos su sukčiavimu mechanizmų *ex ante* patikra vertinant, ar įvykdytas tinkamumo biudžeto paramai gauti kriterijus, susijęs su viešųjų finansų valdymu (t. y. aktyvus išipareigojimas kovoti su sukčiavimu ir korupcija, tinkamos tikrinimo institucijos, pakankamas teisminis pajėgumas, veiksmingas reagavimas ir sankcijų mechanizmai);

– visų nacionalinių pirkimo sutarčių *ex ante* kontrolė; nereikalaujama, jei nacionalinės valdymo ir kontrolės sistemos atitinka griežtesnius reikalavimus.

– Nustatomieji ir taisomieji veiksmai

– *ex ante* sandorio patikrinimai, kuriuos atlieka Komisijos darbuotojai;

– vidaus ir išorės auditas ir tikrinimai, įskaitant Europos Audito Rūmų auditą;

– atgaline data vykdomi tikrinimai ir lėšų susigrąžinimas.

Be to, jei įtariama, kad pažeidimas yra tyčinis (sukčiavimas), gali būti taikomos kitos Plėtros generalinio direktorato priemonės, t. y.:

– mokėjimų ir pranešimų ūkio subjektui termino sustabdymas;

– konkretūs auditai (*ad hoc* / kriminalistinis auditas);

– išankstinio perspėjimo sistema ir sustiprinta sutarčių priežiūra;

– sutarčių sustabdymas / nutraukimas;

- nušalinimo procedūra;
- prašymų skirti nacionalinių fondų lėšų svarstymo sustabdymas;
- valdymo įgaliojimų perdavimo laikinas sustabdymas arba panaikinimas.

Plėtros generalinis direktoratas toliau kurs savo kovos su sukčiavimu strategiją pagal 2011 m. birželio 24 d. priimtą naująją Komisijos kovos su sukčiavimu strategiją (CAFS).

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė(s)

– Dabartinės biudžeto išlaidų eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris [Aprašymas]	DA/NDA ⁽³²⁾	ELPA ³³ šalių	šalių kandidačių ³⁴	trečiųjų šalių	pagal Finansinio reglamento 18 straipsnio 1 dalies aa punktą
4 išlaidų kategorija	04 01 04 13 Pasirengimo narystei priemonė (IPA) – Žmogiškieji ištekliai – Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	04 06 01 Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (IPA) – Žmogiškųjų išteklių vystymas	DA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	05 01 04 03 Žemės ūkio ir kaimo plėtros srities pasirengimo narystei pagalba (IPARD) – Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	05 05 02 Pasirengimo narystei paramos kaimo plėtrai priemonė (IPARD)	DA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	13 01 04 02 Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP) – Regioninės plėtros komponentas. Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	13 05 02 Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (IPA) – Regioninės plėtros komponentas	DA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	13 05 03 01 Tarptautinis bendradarbiavimas (CBC) – 1b išlaidų subkategorijos įnašas	DA	NE	NE	NE	NE

³² DA – diferencijuotieji asignavimai / NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

³³ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

³⁴ Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių šalių kandidačių.

4 išlaidų kategorija	13 05 03 02 Tarpautinis bendradarbiavimas (CBC) ir šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių dalyvavimas struktūrinių fondų tarpvalstybinio ir tarpreģioninio bendradarbiavimo programose – Įnašas pagal 4 išlaidų kategoriją	DA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 01 04 01 Pasirengimo narystei pagalba. Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 01 04 04 Techninės pagalbos ir informacijos keitimosi (TAIEX) pasirengimo narystei priemonė – Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 01 04 30 Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomoji įstaiga – Įnašas pagal programų plėtros politikos srityje 4 išlaidų kategoriją	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 01 <i>Pereinamojo laikotarpio ir institucijų kūrimo pagalba valstybėms kandidatėms</i>	NDA	NE	NE	NE	YES
4 išlaidų kategorija	22 02 02 <i>Pereinamojo laikotarpio ir institucijų kūrimo pagalba potencialioms valstybėms kandidatėms</i>	NDA	NE	NE	NE	YES
4 išlaidų kategorija	22 02 03 <i>Laikinosios civilinės administracijos Vakarų Balkanuose</i>	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 04 01 Tarpvalstybinis bendradarbiavimas tarp IPA valstybių ir dalyvavimas tarpvalstybinėse ir (arba) tarpreģioninėse programose bei EKPP jūros baseino programose	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 04 02 Tarpvalstybinis bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 06 <i>Techninės pagalbos ir informacijos keitimosi (TAIEX) pasirengimo narystei priemonė</i>	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 07 01 Regioninės ir horizontaliosios programos	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 07 02 Sąjungos pagalbos rezultatų įvertinimas, tolesnės priemonės ir auditas	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	22 02 10 02 Informavimo ir komunikacijos strategija trečiosioms valstybėms	NDA	NE	NE	NE	NE

kategorija						
4 išlaidų kategorija	22 02 07 03 Finansinė parama, skirta Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti	NDA	NE	NE	NE	NE
4 išlaidų kategorija	32 04 11 Energijos bendrija	NDA	NE	NE	NE	NE

– Reikalingos naujos biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

PNPP II biudžetas bus tvarkomas pagal Finansinio reglamento 41 straipsnį. Nors visi šiai teisei priemonei skirti asignavimai naudojami vykdant plėtros politiką, atitinkamos veiklos valdymą dalijasi Plėtros GD, Regioninės plėtros GD, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD. Kiekviena iš šių tarnybų prisiima atsakomybę už atitinkamą politikos sritį, nepažeidžiant bendro Plėtros generalinio direktorato koordinavimo vaidmens.

Tuo tikslu visi PNPP II asignavimai bus bendru keturių generalinių direktoratų susitarimu padalyti politikos sritims, užtikrinant tinkamą politikos derinį, atitinkantį pagalbą gaunančių šalių poreikius. Jei to reikės siekiant užtikrinti veiksmingą strateginių dokumentų ir biudžeto įgyvendinimą, bus galima vykdyti lėšų perkėlimus tarp politikos sričių, susitarus su tarnyba (-omis), atsakinga (-omis) už susijusią (-ias) politikos sritį (-is).

Bus užtikrintas sklandus perėjimas nuo PNPP prie PNPP II, siekiant efektyviai ir veiksmingai užbaigti teikti pagalbą pagal PNPP.

Išsami informacija apie biudžeto struktūrą siekiant užtikrinti suderinamumą su veikla grindžiamo biudžeto sudarymo ir valdymo principais bus pateikta 2014 m. biudžeto projekte.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms suvestinė

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija:	4	Europos vaidmuo pasaulyje
---	---	---------------------------

AGRI/ELARG/EMPL/REGIO GD			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	IŠ VISO
• Veiklos asignavimai										
22 02 Finansinė parama šalims kandidatėms / potencialioms šalims kandidatėms <i>04 06 01 Žmogiškieji ištekliai</i> <i>05 05 02 Kaimo plėtra</i> <i>13 05 02 Regioninė plėtra</i> <i>13 05 03 Tarptautinis bendradarbiavimas</i> <i>32 04 11 Energijos bendrija</i>	Įsipareigojimai	(1)	1842,5	1879,4	1917,0	1955,3	1994,4	2034,3	2075,6	13698,6
	Mokėjimai ³⁵	(2)	368,5	1112,9	1872,2	1909,6	1947,8	1986,8	2026,6	11224,4
22 02 07 03 Finansinė parama, skirta Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti ³⁶	Įsipareigojimai	(1a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
	Mokėjimai	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami konkrečių programų rinkinio lėšomis ³⁷										

³⁵ Mokėjimai, susiję tik su naująja PNPP.

³⁶ Kol bus atliktas Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiamečių finansinė programa, 11 straipsnio antroje pastraipoje numatytas patikslinimas, finansinė pagalba Kipro turkų bendruomenės poreikiams tenkinti bus skiriama iš bendrų lėšų, skirtų Pasirengimo narystei pagalbos priemonei.

³⁷ Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

22 01 04 01/04/30 04 01 04 13 05 01 04 03 13 01 04 02		(3)	55,4	56,5	57,7	58,8	60,0	61,2	61,8	411,4
IŠ VISO asignavimų ELARG/AGRI/EMPL/REGIO GD	Įsipareigojimai	=1+1 a +3	1898,0	1935,9	1974,6	2014,1	2054,4	2095,5	2137,4	14110,1
	Mokėjimai	=2+2 a +3	423,9	1169,4	1929,8	1968,4	2007,8	2048,0	2088,5	11635,8

• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)	1842,5	1879,4	1917,0	1955,3	1994,4	2034,3	2075,6	13698,6
	Mokėjimai	(5)	368,5	1112,9	1872,2	1909,6	1947,8	1986,8	2026,6	11224,4
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų konkrečių programų rinkinio lėšomis		(6)	55,4	56,5	57,7	58,8	60,0	61,2	61,8	411,4
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 4 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	=4+ 6	1898,0	1935,9	1974,6	2014,1	2054,4	2095,5	2137,4	14110,1
	Mokėjimai	=5+ 6	423,9	1169,4	1929,8	1968,4	2007,8	2048,0	2088,5	11635,8

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija:	5	ADMINISTRACINĖS IŠLAIDOS
---	----------	---------------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	IŠ VISO
ELARG/AGRI/REGIO/EMPL GD								
• Žmogiškieji ištekliai	27,0	26,1	25,7	25,7	25,7	25,7	25,7	181,5
• Kitos administracinės išlaidos	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	5,3
IŠ VISO ELARG/ AGRI/REGIO/EMPL GD	27,7	26,8	26,5	26,4	26,4	26,4	26,4	186,8

IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	27,7	26,8	26,5	26,4	26,4	26,4	26,4	186,8
---	---	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–5 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	1925,7	1962,7	2001,1	2040,6	2080,9	2122,0	2163,9	14296,8
	Mokėjimai	451,7	1196,2	1956,3	1994,9	2034,2	2074,4	2114,9	11822,6

3.2.2. Numatomas poveikis veiklos asignavimams

Išlaidos šiame etape neaiškios arba kintamos, nes apie būsimą programavimo etapo rezultatus negalime spręsti iš anksto. Todėl šiuo etapu negali būti pateiktas vieneto išlaidų vertinimas. Rezultatai negali būti kiekybiškai įvertinti vien skaičiais, nes pažangos vertinimas siejamas su pažanga, padaryta šalyse jų kelyje siekiant narystės ES. Išlaidų ir vieneto išlaidų sąmatos bus pateiktos remiantis poreikių įvertinimu po to, kai bus parengti ir patvirtinti šalies ir kelių šalių strategijos dokumentai.

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.3.1. Suvestinė

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administraciniai asignavimai nenaudojami
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administraciniai asignavimai naudojami taip:

Pastaba. 5 išlaidų kategorijos duomenys susiję su ELARG GD, ES delegacijomis ir AGRI / REGIO / EMPL GD. 4 išlaidų kategorijos duomenys susiję su ELARG / EMPL / AGRI / REGIO GD.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	IŠ VISO
--	------	------	------	------	------	------	------	------------

Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJA								
Žmogiškieji ištekliai	27,0	26,1	25,7	25,7	25,7	25,7	25,7	181,5
Kitos administracinės išlaidos	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	5,3
Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	27,7	26,8	26,5	26,4	26,4	26,4	26,4	186,8

Neįtraukta į daugiamečių finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ³⁸								
Žmogiškieji ištekliai	49,9	50,9	52,0	53,0	54,1	55,1	55,7	370,6
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	6,1	6,2	40,8
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiamečių finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	55,4	56,5	57,7	58,8	60,0	61,2	61,8	411,4

IŠ VISO	83,2	83,3	84,1	85,3	86,4	87,6	88,3	598,2
----------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

³⁸ Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

3.2.3.2. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai nenaudojami
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Pastaba. Duomenys apie darbuotojų skaičių pagal 5 išlaidų kategoriją susiję su ELARG GD, ES delegacijomis, AGRI / EMPL / REGIO GD būstinėmis, taip pat su etatų mažinimu dėl laipsniško Kroatijos delegacijos naikinimo.

Duomenys apie darbuotojų skaičių pagal 4 išlaidų kategoriją susiję su ELARG / EMPL / AGRI / REGIO GD.

Sąmatą nurodyti sveikaisiais skaičiais (arba ne smulkiau nei dešimtujų tikslumu)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)						
22 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	108,0	107,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
04 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	10,9	10,9	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
05 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	9	9	9	9	9	9	9
13 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	13	13	13	13	13	13	13

atstovybės)							
22 01 01 02 ³⁹ (Delegacijos)	46,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
22 01 05 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
10 01 05 01 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų

• Išorės personalas (visos darbo dienos ekvivalento vienetais (FTE))⁴⁰

22 01 02 01 (CA, INT, SNE finansuojami iš bendrojo biudžeto)	18,6	18,5	18,3	18,1	18,1	18,1	18,1
04 01 02 01 (CA, INT, SNE finansuojami iš bendrojo biudžeto)	-	-	-	-	-	-	-
05 01 02 01 (CA, INT, SNE finansuojami iš bendrojo biudžeto)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
13 01 02 01 (CA, INT, SNE finansuojami iš bendrojo biudžeto)	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

³⁹

Iskitaant 5 FTE vienetus, reikalingus PNPP pagalbos Kroatijai užbaigimui ir priežiūrai 2014 m.

⁴⁰

CA – sutartininkas („Contract Agent“); INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („Intérimaire“); JED – jaunesnysis delegacijos ekspertas („Jeune Expert en Délégation“); LA – vietinis darbuotojas („Local Agent“); SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“).

22 01 02 02 (CA, INT, JED, LA ir SNE delegacijose)		17,7	17,5	17,3	17,2	17,2	17,2	17,2
22 01 04 01/04 ⁴¹	• - būstinėje ⁴²	102,3	100,1	98	96	93,9	91,9	90
	• - delegacijose	399,5	400,6	401,7	402,8	403,9	404,9	405,9
04 01 04 13 delegacijose		13,2	13,3	13,3	13,3	13,4	13,4	13,4
05 01 04 03 delegacijose		5	5	5	5	5	5	5
13 01 04 02 delegacijose		39,7	39,8	39,9	40,0	40,1	40,2	40,3
22 01 05 02 (CA, INT, SNE – netiesioginiai moksliniai tyrimai)		nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
10 01 05 02 (CA, INT, SNE – tiesioginiai moksliniai tyrimai)		nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)		nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
IŠ VISO		789,3	781	777,3	776,2	775,3	774,5	773,7

⁴¹

Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės personalui, finansuojamam iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

Ši biudžeto eilutė taip pat apima 22 FTE vienetų, skirtų pagalbos Kipro turkų bendruomenei įgyvendinimui, priežiūrai ir palaipsniui nutraukimui. Ši nuostata bus panaikinta ir perkelta į atitinkamą biudžeto antraštinę dalį, kai bus atliktas Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa, 11 straipsnio antroje pastraipoje numatytas patikslinimas.

⁴²

Būtina struktūriniais fondams, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondui (EŽF).

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) perskirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam generaliniam direktoratui gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Finansinės pagalbos planavimo, programavimo, valdymo ir priežiūros priemonės
Išorės personalas	Finansinės pagalbos planavimo, programavimo, valdymo ir priežiūros priemonės

3.2.4. Suderinamumas su 2014–2020 m. daugiamete finansine programa

- ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą
- ☐ Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą

Paaiškinti, kaip reikia pakeisti programavimą, ir nurodyti atitinkamas biudžeto eilutes bei sumas.

- ☐ Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą) būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiametę finansinę programą⁴³

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

- ☒ Pasiūlyme (iniciatyvoje) nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- ☐ Pasiūlyme (iniciatyvoje) numatytas bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	... atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
Iš VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

⁴³ Žr. Tarpinstitucinio susitarimo 19 ir 24 punktus.

3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

- ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio įplaukoms
- ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
- ☐ nuosaviems ištekliams
- ☐ įvairioms įplaukoms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto įplaukų eilutė	Asignavimai, skirti einamųjų metų biudžetui	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁴⁴						
		N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	... atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą stulpelių skaičių (žr. 1.6 punktą)		
Straipsnis.....								

Įvairių asignuotųjų įplaukų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-ioms) daromas poveikis.

Nurodyti poveikio įplaukoms apskaičiavimo metodą.

⁴⁴

Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 25 proc. surinkimo išlaidų.